

מידעון תשע"א

מרכז תורני אקדמי ללימודי תואר שני
מכללת הרצוג – גוש עציון

לימודי תואר שני בחינוך ובהוראה
(M.Ed.)

תנ"ך ופרשנותו

תורה שבעל פה

מחשבת ישראל – שיח ופרשנות

תוכן העניינים

4	דברי פתיחה
5	מידע כללי
8	לוח זמנים – לימודים וחופשות
9	לוח זמנים - מבחנים
10	תקנון לימודים
14	סדרי הרשמה ושכר לימוד
16	הסעות תשע"א
19	הוראת התנ"ך ופרשנותו בגישה רב-תחומית
20	מסגרת התכנית
21	מבנה התכנית
21	תנאי קבלה
22	תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הגברים
24	תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הנשים
26	תיאורי הקורסים בתנ"ך לשנת הלימודים תשע"א
37	הוראת מחשבת ישראל – שיח ופרשנות
38	מבוא
39	מסגרת התכנית
39	מבנה התכנית
39	תנאי קבלה
40	מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הגברים
42	מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הנשים
44	תיאורי הקורסים במחשבת ישראל לשנת הלימודים תשע"א
55	הוראת תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית
57	מסגרת התכנית
57	מבנה התכנית
57	תנאי קבלה
57	תושבע"פ – מערכת שעות – לימודי הגברים
60	תיאורי הקורסים ב תושבע"פ לשנת הלימודים תשע"א
67	טופס הרשמה
69	טופס הוראת קבע

דברי פתיחה

מכללת הרצוג – גוש עציון מובילה מזה למעלה משלושים וחמש שנה את החיבור בין העולם התורני-ישיבתי של הציונות הדתית ובין הישגיו של המחקר האקדמי. חזון זה של שילוב שלם של מחויבות תורנית גבוהה יחד עם מצוינות אקדמית, הנחה את המכללה ליזום מהלך ארוך שנים של השלמת ידיעותיהם התורניות של תלמידי הישיבות ותלמידות המדרשות בתגליותיו של המחקר האקדמי. כתוצאה מכך העמידה המכללה לאורך שלושים וחמש שנותיה אלפי מחנכים ומחנכות, בעלי ידע מעמיק בתורה ומוסמכים אקדמית, המשמשים כמחנכים וכמורים בכל רחבי הארץ ובתפוצות.

שאיפתה המתמדת של המכללה לקידומה של השקפה זו הניעה אותה בשנים האחרונות לכיוונו של יעדים ואתגרים חדשים: פיתוחן של תכניות לימודים מתקדמות שיאפשרו לתלמידי המכללה לרכוש תארים אקדמיים גבוהים. המכללה מאמינה כי קיימת בציבוריות הישראלית בכלל, ובקרב קהילת המורים בפרט, שאיפה מתמדת להעמקת הידע התורני והאקדמי, רצון להתעדכן בהישגיו החדשניים של המחקר האקדמי ולהיחשף לכיווני חשיבה שלא ניתן לעמוד עליהם במסגרת לימודי התואר הראשון. לכן שקדה המכללה על הכנתן של שלוש תכניות לימודים מתקדמות המקיפות שלושה תחומי דעת של מקצועות הקודש: הוראת התנ"ך ופרשנותו בגישה רב תחומית, הוראת מחשבת ישראל – שיח ופרשנות, והוראת תורה שבעל פה בגישה רב תחומית.

תכנית הלימודים לתואר שני (M.Ed.) בהוראת התנ"ך ופרשנותו נפתחה במכללת הרצוג לפני שלוש שנים, וזכתה להערכה רבה מצדם של אנשי המקצוע ולביקוש רב מצד תלמידות ותלמידים. התכנית בהוראת מחשבת ישראל ובהוראת תושבע"פ נפתחו בתש"ע ובשנה הקרובה נזכה כבר לראות את הבוגרים הראשונים המסיימים אותן עם תואר M. Ed. . אנו שוקדים עתה על הכנת תוכנית תואר שני בחינוך. כתמיד מקפידה המכללה על העמדת כל שירותיה הטובים לרשות תלמידיה: שתי ספריות עשירות ומרכזייה פדגוגית, מערכת מחשוב מתקדמת, שני קמפוסים חדשים ומרחיבי דעת (קמפוס הגברים באלון שבות וקמפוס הנשים במגדל עוז), שירותי הסעה וארוחת צהריים, ומעל לכול: יחס אנושי חם ומאיר עיניים.

אנו בטוחים שתכניות הלימודים המתקדמות של מכללת הרצוג – גוש עציון יעמיקו ויעשירו את ידיעותיהם של הלומדים והלומדות, ירחיבו את אופקיהם ויקנו להם תחושת התחדשות וסיפוק אישי.

מידע כללי

א. מסגרת התכנית

1. תכנית הלימודים מיועדת למעוניינים ללמוד לקבלת תואר שני אקדמי, ולהעמיק את ידיעותיהם בתחום הנבחר.
2. לאורך ימי הלימוד מתקיימים שיעורים מקבילים, וכל תלמיד מרכיב – בתיאום עם ראש החוג – תכנית לימודים אישית המתאימה לו. חלק מן השיעורים הם שנתיים, וחלקם חצי שנתיים.
3. תכנית הלימודים מוכרת ומאושרת על ידי המועצה להשכלה גבוהה ונמצאת תחת פיקוחו של האגף להכשרה והשתלמות במשרד החינוך.
4. התכנית מוכרת גם לצרכים הבאים:
א. קבלת מענק שעות השתלמות והחזר שכר לימוד ממשרד החינוך (על פי הנחיות המשרד).
ב. לימודים בשנת שבתון (מוכרים על ידי הקרן כלימודי חובה).
ג. זכאות לקבלת תעודת סטודנט (בתשלום).
5. הסעות תצאנה מרחבי הארץ, במידה ומספר הנוסעים יצדיק זאת. הסעה קבועה תצא מבנייני האומה בירושלים, בימי ראשון ושלישי בשעה 08:00. ההסעה תחזור לבנייני האומה בסיום יום הלימודים. המעוניינים בהסעה יצינו זאת בטופס ההרשמה. גובה התשלום עבור ההסעה מהתחנות השונות מפורט בעמ' 16 - 18.

ב. בעלי תפקידים

שם	תפקיד	טלפון	דואר אלקטרוני
פרופ' שמואל שילה	ראש המכללה- תש"ע	9937310	
פרופ' יצחק קראוס	ראש המכללה מתשע"א		
ד"ר עזרא קהלני	סגן ראש המכללה	9937310	
זהר כהן	סמנכ"ל למינהל וכספים	9937303	zoharc@herzog.ac.il
ד"ר שמואל ויגודה	ראש החוג		shmuelwygoda@gmail.com
	למחשבת ישראל		
ד"ר יוסי מרציאנו	מרכז החוג למחשבת ישראל	9937357	y_m@macam.ac.il
ד"ר עוזיאל פוקס	מרכז החוג לתורה שבע"פ	9937340	uzif@herzog.ac.il
ד"ר יהושע רייס	ראש החוג לתנ"ך	9937334	shukyr@herzog.ac.il
יואב ברזלי	מרכז אקדמי	9937354	yoavb@herzog.ac.il
ציפי קלר	מנהלת ספריית המכללה	9937322	
רונית מוסקוביץ	מנהל תלמידי תואר שני, שכר לימוד ולימודי המשך	9937314	ronitm@herzog.ac.il

avichai@herzog.ac.il	9937356	אתר המכללה וקורסים מקוונים	אביחי קלרמן
lalio@herzog.ac.il	9937328	גמולי השתלמות, קורסים מקוונים ואתר האינטרנט	ללי אוסטרופ
avis2@herzog.ac.il	9937308	מרכז יחידת ההפעלה, הסעות וציוד אורקולי	אבי סיון

ג. ספריית המכללה

מרכז המשאבים הקיים במכללה כולל ספרייה תורנית, ספרייה פדגוגית ומרכזייה פדגוגית. המאגרים ממוחשבים וניתן להיכנס אליהם דרך אתר המכללה באינטרנט: www.herzog.ac.il.

הספרייה התורנית – מאגר המכיל חומר תורני בספרים חדשים ועתיקים, אוספים נדירים וכן מגוון גדול של כתיבי עת תורניים.

הספרייה הפדגוגית – מאגר המכיל חומר מדעי בנושאי מקרא ותלמוד וכן מגוון ספרים בתחומים: היסטוריה, לשון, לימודי ארץ ישראל, מחשבת ישראל ופילוסופיה, חינוך ופסיכולוגיה, ספרות ועוד.

המרכזייה הפדגוגית – מאגר המכיל חומרים המיועדים לסייע למורה בהכנת תשתית רחבה ומגוונת לשיעורים בנושאי יהדות. חומר זה עשוי לשרתו הן במתן רקע רחב לנושא שהוא מתכוון לעסוק בו, והן בהצעה לדרכים שונות ללמדו בכיתה. החומר מכיל מאמרים, מערכי שיעור, מדריכים למורה ועזרים אורקוליים.

חדר הדרכה ועיון – שירותי מידענות, כתיבת עבודות ומחשב, ניתנים לתלמידים בימים א', ג', ה', ו' – לפי שעות פתיחת הספרייה.

השאלת ספרים מותנית בתשלום דמי פיקדון חד פעמיים בסך 160 ₪ ואגרה שנתית בסך 40 ₪, והיא נעשית עם הצגת כרטיס שואל.

שעות פתיחה:

8:30-20:00	בימים א', ג'
21:00-23:00, 8:30-15:00	בימים ב', ד'
21:00-23:00, 8:30-18:00	ביום ה'
8:00-12:00	ביום ו'

טלפון הספרייה: 02-9937321

צוות הספרייה עומד לרשותכם!

ד. זמני הלימוד ושינויים בתכנית

ימי הלימוד:

ביום א' 14:20-19:00 (6 ש"ש)

ביום ג' 9:00-19:00 (12 ש"ש)

החופשות אינן מקבילות בהכרח לחופשות בתי הספר. המבחנים והסיורים הלימודיים מתקיימים גם בזמן החופשות.

בימי מזג אוויר סוער במיוחד (שלג, קרח על הכביש וכד'), או אם יהיו אירועים אחרים המצריכים שינוי בתכנית, תושמע הודעה במשיבון (02-9937333), ותהיה הודעה באתר האינטרנט של המכללה. נשתדל גם לשלוח הודעות SMS ודואר אלקטרוני. אם אין עדכון, סימן שהתכנית מתקיימת כרגיל.

המידע במידעון זה הוא כללי והמכללה שומרת לעצמה את הזכות לשנות, להוסיף ולגרוע ממנו במידת הצורך. כמו כן שומרת המכללה לעצמה את הזכות לערוך שינויים בתכנית הלימודים, בסגל ההוראה ובמועדי הקורסים בהתאם לנסיבות שיווצרו, כל זאת תוך יידוע התלמידים.

קורס ייפתח רק אם מספר הנרשמים יצדיק זאת.

ה. התקשורת עם המכללה

אתר האינטרנט: www.herzog.ac.il

האתר מכיל תכנים מקוונים ומידע מנהלי רב, כולל תוכניות לימודים ומידע אישי לתלמיד – מערכת ציונים, מצב תשלומים ועוד.

ניתן להגיש מטלות דרך האתר.

באתר הודעות שוטפות על שינויים בשיעורים וכדומה.

כדי למצוא באתר המכללה מידע על מערכת הציונים ומצב התשלומים יש להיכנס בתפריט: מידע אישי/מידע לסטודנט.

שם הכניסה הוא מספר הזהות – 9 ספרות.

הססמה היא תאריך הלידה – יום וחודש ללא שנה.

לדוגמה: מי שנולד ב-3.8.1980 סיסמתו תהיה 38.

טלפונים ודואר אלקטרוני:

nurity@herzog.ac.il	02-9937300	מרכזיה	מרכזיית המכללה – נורית ימיני
ronitm@herzog.ac.il	02-9937314	תואר שני ושכר לימוד	רונית מוסקוביץ
	02-9932796	פקס	פקס

המשרד פתוח: בימים א', ג' 8.30-18.00

בימים ב', ד', ה' 8.30-15.00

ביום ו' 8.30-12.00

בשעות שבהן המשרד סגור, ניתן להשאיר הודעה במשיבון.

לוח לימודים וחופשות

הערות	שלישי	ראשון	השבוע המתחיל בתאריך
חופשת חגים	-	-	ד' תשרי תשע"א (12.9.10)
קורסים מרוכזים, חופשת חגים	-	-	י"א תשרי תשע"א (19.9.10)
חופשת חגים	-	-	י"ח תשרי תשע"א (26.9.10)
תחילת לימודים סדירים ביום שלישי	+	-	כ"ה תשרי תשע"א (3.10.10)
	+	+	ב' חשוון תשע"א (10.10.10)
	+	+	ט' חשוון תשע"א (17.10.10)
	+	+	ט"ז חשוון תשע"א (24.10.10)
	+	+	כ"ג חשוון תשע"א (31.10.10)
	+	+	ל' חשוון תשע"א (7.11.10)
	+	+	ז' כסלו תשע"א (14.11.10)
	+	+	י"ד כסלו תשע"א (21.11.10)
חנוכה	+	+	כ"א כסלו תשע"א (28.11.10)
חנוכה	-	-	כ"ח כסלו תשע"א (5.12.10)
	+	+	ה' טבת תשע"א (12.12.10)
	+	+	י"ב טבת תשע"א (19.12.10)
	+	+	י"ט טבת תשע"א (26.12.10)
	+	+	כ"ו טבת תשע"א (2.1.11)
	+	+	ד' שבט תשע"א (9.1.11)
מבחנים: יום א': 2, יום ג': 2.	+	+	י"א שבט תשע"א (16.1.11)
מבחנים: יום א': 1, יום ג': 1.	+	+	י"ח שבט תשע"א (23.1.11)
חופשת מחצית ומבחנים: יום א': 3,4, יום ג': 3,4.	-	-	כ"ה שבט תשע"א (30.1.11)
חופשת מחצית ומבחנים: יום א': 5,6, יום ג': 5,6.	-	-	ב' אדר א' תשע"א (6.2.11)
	-	-	ט' אדר א' תשע"א (13.2.11)
	-	-	ט"ז אדר א' תשע"א (20.2.11)
	+	+	כ"ג אדר א' תשע"א (27.2.11)
	+	+	ל' אדר א' תשע"א (6.3.11)
	+	+	ז' אדר ב' תשע"א (13.3.11)
פורים	+	-	י"ד אדר ב' תשע"א (20.3.11)
	+	+	כ"א אדר ב' תשע"א (27.3.11)
	+	+	כ"ח אדר ב' תשע"א (3.4.11)
מועדי ב'	-	-	ו' ניסן תשע"א (10.4.11)
חופשת פסח	-	-	י"ג ניסן תשע"א (17.4.11)
חופשת פסח	-	-	כ' ניסן תשע"א (24.4.11)
	+	+	כ"ז ניסן תשע"א (1.5.11)
ערב יום הזיכרון (עד 17:20) יום העצמאות (נדחה)	-	+	ד' אייר תשע"א (8.5.11)
	+	+	י"א אייר תשע"א (15.5.11)
	+	+	י"ח אייר תשע"א (22.5.11)
* ערב יום ירושלים (עד 17:20)	+	+	כ"ה אייר תשע"א (29.5.11)
שבועות	-	+	ג' סיוון תשע"א (5.6.11)
	+	+	י' סיוון תשע"א (12.6.11)
מבחנים: יום א': 2, יום ג': 2	+	+	י"ז סיוון תשע"א (19.6.11)
מבחנים: יום א': 1, יום ג': 1. סיום לימודים סדירים.	+	+	כ"ד סיוון תשע"א (26.6.11)
מבחנים: יום א': 3,4, יום ג': 3,4.	-	-	א' תמוז תשע"א (3.7.11)
מבחנים: יום א': 5,6, יום ג': 6,5.	-	-	ח' תמוז תשע"א (10.7.11)
קורסים מרוכזים.	-	-	ט"ו תמוז תשע"א (17.7.11)
ימי עיון בתנ"ך	-	-	כ"ב תמוז תשע"א (24.7.11)
קורסים מרוכזים	-	-	כ"ט תמוז תשע"א (31.7.11)
חופשת הקיץ	-	-	ז' אב תשע"א (7.8.11)
	-	-	י"ד אב תשע"א (14.8.11)
	-	-	כ"א אב תשע"א (21.8.11)
	-	-	כ"ח אב תשע"א (28.8.11)
	-	-	ה' אלול תשע"א (4.9.11)
	-	-	י"ב אלול תשע"א (11.9.11)
מועדי ב'	-	-	י"ט אלול תשע"א (18.9.11)
קורסים מרוכזים, שנה חדשה	-	-	כ"ו אלול תשע"א (25.9.11)

לוח מבחנים

המבחנים	המועדים	השעה המקום/הערות
מבחן בקיאות בתנ"ך לזקוקים להשלמות לתואר לקבלה	יום ג' י"ח בחשוון תשע"א (26.10.10)	10:00 (אודיטוריום)
	יום א' ז' בכסלו תשע"א (14.11.10)	12:00 (אודיטוריום)
	יום ג' י"ד בטבת (21.12.10)	14:10 (אודיטוריום)
	יום א' ו' בניסן (10.4.11)	11:30 (אודיטוריום)
	יום ג' ח' בניסן (12.4.11)	11:30 (אודיטוריום)
	יום א' כ"ה באייר (29.5.11)	15:50 (אודיטוריום)
מבחני מחצית (מועד א')	יום א' י"א בשבט תשע"א (16.01.11)	10:35 - שעות 2
	יום ג' י"ג בשבט תשע"א (18.01.11)	10:35 - שעות 2
	יום א' י"ח בשבט תשע"א (23.1.11)	09:00 - שעות 1
	יום ג' כ' בשבט תשע"א (25.01.11)	09:00 - שעות 1
	יום א' כ"ה בשבט תשע"א (30.01.11)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום ג' כ"ז בשבט תשע"א (01.02.11)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום א' ב' באדר א' תשע"א (06.02.11)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
	יום ג' ד' באדר א' תשע"א (08.02.11)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
מבחני מחצית (מועד ב') *	יום א' ו' בניסן תשע"א (10.04.11)	לקורסים של יום ראשון: 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום ג' ח' בניסן תשע"א (12.04.11)	לקורסים ימי שלישי: 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום א' י"ז בסיוון תשע"א (19.06.11)	10:35 - שעות 2
	יום ג' י"ט בסיוון תשע"א (21.06.11)	10:35 - שעות 2
מבחני סוף שנה (מועד א')	יום א" כ"ד בסיוון תשע"א (26.06.11)	09:00 - שעות 1
	יום ג' כ"ו בסיוון תשע"א (28.06.11)	09:00 - שעות 1
	יום א' א' בתמוז תשע"א (03.07.11)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום ג' ג' בתמוז תשע"א (05.07.11)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום א' ח' בתמוז תשע"א (10.07.11)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
	יום ג' י' בתמוז תשע"א (12.07.11)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
מבחני סוף שנה (מועד ב') *	יום ג' כ"א באלול תשע"א (20.09.11)	לקורסים של ימי שלישי: 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום ה' כ"ג באלול תשע"א (22.09.11)	לקורסים של יום ראשון: 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום ה' כ"ח בסיוון תשע"א (30.06.11)	(פרוט יבוא בהמשך)
	יום ו' כ"ט בסיוון תשע"א (01.07.11)	(פרוט יבוא בהמשך)
מבחני הקורסים המקוונים (מועד א')	יום ה' כ"ג באלול תשע"א (22.09.11)	(פרוט יבוא בהמשך)

* מבחני מחצית (מועד ב'), סוף השנה (מועד ב'), קורסים מקוונים (מועד ב') – מיועדים לתלמיד שנכשל במועד א'

או שלא נבחן מסיבות מוצדקות, חובה הרשמה מוקדמת אצל רונית – במזכירות המכללה.

תקנון לימודים

א. מבחנים ועבודות בתואר שני

מבחן לסיום הקורס

לכל קורס תהיה מטלת סיום בדמות מבחן או עבודה לפי החלטת מורה הקורס. בחלק מהקורסים יהיו גם תרגילים, סיכומי קריאה, רפרטים ועבודות אחרות במהלך הקורס לפי החלטת המורה.

עבודה לסיום קורס

מטרתה ללמד על הידיעות, על הכלים ועל המיומנויות שרכש התלמיד במהלך הקורס. רצוי להגיש את העבודה במהלך הקורס ולכל המאוחר חודש לאחר סיומו. ניתן להגיש עבודות דרך אתר המכללה, בהפניה: 'עבודות – הורדה והגשה'.

עבודה סמינריונית

במהלך הלימודים לתואר M.Ed. יש לכתוב עבודה סמינריונית אחת בהיקף של 20-30 עמודי פוליו. העבודה תיכתב במסגרת אחד הקורסים ובהדרכת מורה הקורס. כתיבת עבודה סמינריונית פוטרת מכתיבת עבודה לסיום אותו קורס, אך אינה פוטרת מחובת מבחן הסיום של הקורס. מומלץ לכתוב את העבודה בשנה הראשונה של הלימודים. דפי הנחיה לכתיבת עבודה סמינריונית מצויים במשרדי המכללה.

עבודת גמר יישומית

מטרת עבודת הגמר היישומית היא להביא לידי ביטוי מעשי את הידע והכלים שנרכשו בשנות הלימודים בתכנית. עבודת הגמר תיעשה בזיקה לתכנים ולעקרונות שילמדו במסגרת הקורס היישומי בשנה השנייה.

בבחירת הנושאים לעבודת הגמר בהוראת התנ"ך ופרשנותו יוצעו שני מסלולים:

1. יישום נרחב של ההוראה הרב-תחומית בהוראת יחידה מצומצמת.
 2. יישום מצומצם של ההוראה הרב-תחומית בהוראת יחידה רחבה.
- בכל עבודה מסוג זה יהיו שלושה מרכיבים עיקריים:
1. הצגת הנושא / הפרק / הסוגיה באופן מעמיק, ובכלל זה העלאת השאלות העיוניות והמחקריות שעולות מן העיון ביחידה שנבחרה וההצעות שהוצעו כדי להשיב עליהן.
 2. הצגת התחומים הנוספים שמתאימים לתחום היחידה שנבחרה בעבודה כדי להאיר אותה מזוויות נוספות בהוראה הרב-תחומית.
 3. הצעת תכנית הוראה רב-תחומית של היחידה בבית הספר, תוך הצגת השיקולים שהנחו את ההצעה להוראה.

יש להגיש עבודה זו בשני עותקים!

ב. ציוני מינימום

- ציון עובר בכל הקורסים: 60
- קורסי השלמה: ממוצע 80
- עבודה סמינריונית: 70
- עבודת גמר יישומית: 70

ג. שיפור ציונים

1. ניתן לשפר ציוני קורסים עד שנתיים ממועד סיום הקורס.
2. הציון האחרון הוא הקובע (גם אם הוא נמוך מהציון הקודם).
3. ערעור על ציון יופנה תחילה למורה הקורס לבדיקה חוזרת. במידה והערעור יידחה, ניתן להגיש בקשה מנומקת לראש החוג.

ד. לוח זמנים להגשת עבודות ומבחנים

1. חוב בשכר לימוד מונע גישה למבחנים.
2. מועדי המבחנים:
ניתן להיבחן רק במועדים הקבועים של המבחנים.
מועד א' – מועד זה מיועד לכולם, למעט אלה שיש להם סיבות מוצדקות להיעדרות.
מועד ב' – מיועד לתלמידים שלא נבחנו עדיין או המעוניינים בשיפור ציון.
המבחן במועד זה מחייב הרשמה מוקדמת, (אצל רונית).
הציון הקובע הוא הציון המאוחר יותר, ולא הגבוה יותר!
מועד ג' – מועד מיוחד למקרים חריגים בהם נדרש אישור מראש החוג.
3. **איחורים והשלמת חובות בהגשת המטלות:**

מבחנים:

- א. במקרה של היעדרות מהמבחנים במועדים הקבועים, ניתן להיבחן במועדי המבחנים בשנים הבאות, בתוך שנתיים מסיום הקורס, לאחר תשלום קנס של 100 ש"ח.
- ב. האחריות להשלמת חומר לימודים שהתווסף לקורס בגלל שינויים וחידושים בתכניתו מוטלת על הסטודנט.
- ג. לאחר שנתיים ממועד סיום הקורס לא ניתן להיבחן עליו ויש ללמוד אותו מחדש.

עבודות לקורסים:

- א. יש להגיש את העבודה תוך חודש מסיום הקורס.
- ב. הגשת עבודה באיחור, לאחר תחילת מחצית ב' של שנת הלימודים הבאה לאחר סיום הקורס, תחייב בתשלום קנס של 100 ש"ח.
- ג. לאחר שנתיים ממועד סיום הקורס לא ניתן להגיש את העבודה והקורס הנלמד לא יקנה ללומד נקודות זכות.

עבודה סמינריונית ועבודת גמר יישומית:

- א. ניתן להגיש את העבודה במהלך שנה אחת מסיום הלימודים לתואר.
- ב. לאחר שנה ועד שש שנים מסיום הלימודים, ניתן להגיש את העבודה, אבל בתוספת תשלום של 600 ש"ח.

ג. לאחר שש שנים מסיום הלימודים לא ניתן למסור עבודות אלו.

4. גמולי השתלמות:

המעוניינים בקבלת גמול השתלמות על קורס, חייבים בקבלת ציון על סמך עבודה או מבחן תוך חודש ממועד סיום הלימודים. לאחר מועד זה משרד החינוך אינו מקבל דיווחי גמולים. אחר בהשלמת המטלות יגרום לביטול האפשרות לקבלת גמול השתלמות על הקורס.

ה. חזרה על קורס

חזרה על הלימודים בקורס תידרש במקרים הבאים:

1. אי סיום הלימודים בקורס, או היעדרות ממנו מעל 20% מהמפגשים.
2. שני כשלונות במבחנים של אותו קורס.
3. אי השלמת מטלת הסיום במהלך שנתיים מיום סיום הקורס.

ו. נוהלי הפסקת לימודים

1. הפסקת לימודים על פי החלטת המכללה:

סטודנטים שהתקבלו ללימודים לתואר שני (M.Ed.), בתנאי שיושלמו החובות לתעודת הוראה או תואר ראשון תוך השנה הראשונה ללימודים במסגרת זו, ולא עמדו בהתחייבויותיהם, יופסקו לימודיהם.

ועדת ההוראה של המכללה רשאית להמליץ על הפסקת לימודים של תלמיד/ה בכל אחד מנתיבי הלימוד מהסיבות הבאות: אי-מילוי חובות אקדמיים; התנהגות שאינה הולמת עובדי חינוך והוראה; חוב של שכר לימוד; עברת משמעת. ההחלטה הסופית על הפסקת לימודיו של תלמיד/ה במכללה היא בסמכותו ובאחריותו של ראש המכללה. החלטתו של ראש המכללה תימסר בכתב לידי מי שהופסקו לימודיו.

תלמיד/ה שקיבל/ה הודעה בדבר הפסקת לימודים, זכאי/ת לערער בפני ועדת ערעורים מוסדית. הערעור ייעשה בכתב, בתוך פרק זמן של עד 14 יום ממועד קבלת ההודעה. בבקשת הערעור יש להודיע אם ברצונך להופיע אישית בפני ועדת הערעורים.

2. הפסקת לימודים ביזמת התלמיד:

בקשה להפסקת לימודים תעשה בכתב לראש החוג. חישוב החיוב בשכר הלימוד ייעשה על פי הוראות משרד החינוך בהתאם לתאריך מסירת ההודעה בכתב. אי-מסירת ההודעה על הפסקת הלימודים, תגרום להמשך חיוב בשכר לימוד.

ז. חידוש לימודים

חזרה ללימודים לאחר הפסקה של שנה ומעלה, מחייבת הליכי הרשמה רגילים. ההכרה בלימודים קודמים של המבקש/ת לחדש לימודים, תיעשה על פי נהלים שנקבעו על ידי המכללה.

ח. נוכחות

חובת נוכחות מלאה חלה בכל השיעורים. במקרים מיוחדים (מילואים, שמחות, מחלה וכד'), תותר היעדרות של עד 20% מכלל שיעורי הקורס. היעדרות מעל 20% תחייב חזרה על הקורס, גם אם התלמיד/ה עמד/ה בהצלחה במטלות הקורס. רישום הנוכחות הוא באחריות מורה הקורס.

ט. כללי התנהגות ומשמעת

דרך ארץ

1. יש להקפיד על מסגרת הזמן שנקבעה לשיעורים. כניסה באיחור וכן כניסה ויציאה באמצע השיעורים פוגעות בהם, בתלמידים ובמורה.
2. יש לכבות טלפונים ניידים מכל סוג שהוא בזמן השיעורים.

מבחנים ועבודות

3. בכל עבודה יש לדווח על המקורות שמהם נשאבו הידיעות, ועליהם התבססה הכתיבה. גם אתרים מקוונים (אינטרנט, מאגרים וכו') כלולים בדרישה זו ויש לציין אותם כמקור למידע או לציטוט שהובא מהם.
- העתקת קטעים בשיטת 'גזר הדבק', יכולה להיעשות באופן מצומצם בלבד, כאשר הדבר מתבקש מתוכן העניין, ורק כאשר מודיעים מראש על כך שלפנינו קטע שלקוח ממקום אחר (כמו שנהוג בציטוט מאמרים, מפרשים וכד').
4. אין להגיש עבודה שהוגשה כבר בעבר למכללת הרצוג או למקום אחר, או לכל מסגרת אקדמית או תורנית אחרת.

עברות משמעת

5. הנהלת המכללה מתייחסת בחומרה רבה לעברות משמעת. כעברות משמעת ייחשבו:
 - א. מסירת מידע כוזב להנהלת המכללה, למוריה או לעובדיה, לשם קבלת זכויות כלשהן.
 - ב. העתקה במבחנים, בעבודות או בכל מטלה המוטלת על התלמיד במסגרת לימודיו במכללה, וכן הגשת מטלה דומה למטלה שהוגשה כבר על ידי/ה.
 - ג. פגיעה בספרים, בכתבי עת וברכוש.
 - ד. אי-עמידה בהוראות מנהל החינוך הדתי להתנהגות נאותה במוסדותיו.
6. תלמיד או תלמידה שעברו עבירת משמעת מכל סוג שהוא יוזמנו לועדת משמעת של המכללה שתדון בעניין ותחליט על התגובה למעשה.
7. העונשים הצפויים בגין עברות אלו כוללים, מעבר לפסילת העבודה או הקורס שבהן נעשתה העברה, גם פסילת עבודות נוספות של התלמיד/ה ולעיתים גם השעיה מן הלימודים במכללה לפרק זמן קצוב (שנה) או אף לצמיתות.

י. חוק זכויות הסטודנט

ניתן לראות את הנוסח המלא של חוק זכויות הסטודנט באתר המכללה במסגרת ההפניות של 'מידע לסטודנט'. כמו כן ניתן לקבל במשרד עותק של החוק ולעיין בו.

סדרי הרשמה ושכר לימוד

1. יש למלא באופן ברור ומדויק את טופס ההרשמה (גם התלמידים הוותיקים).
2. לנרשמים חדשים: נא לצרף 200 ₪ דמי הרשמה, וכן מקדמה לשכר הלימוד בסך 1,000 ₪.
- נא לשלוח אל: מכללת הרצוג אלון שבות, 90433 (דמי ההרשמה לא יוחזרו למבטלים הרשמתם. המקדמה תוחזר עד לתאריך פתיחת שנת הלימודים).
3. את מערכת השעות שבטופס ההרשמה ניתן לשלוח רק לאחר ראיון קבלה. אם טרם רואיינת, נא לפנות טלפנית: 02-9932714 אל רונית מוסקוביץ.
4. גובה שכר הלימוד לתואר M.Ed. שווה לגובה שכר לימוד אוניברסיטאי במשך שנתיים. ניתן לפצל שנת לימודים לשנתיים רצופות ללא תוספת תשלום, חוץ מהסעות ומארוחות. כל פיצול אחר יחויב בתשלום נוסף לפי ש"ש (450 ₪ עבור כל ש"ש נכון לתשע"א).
5. עבור השלמות, יש לשלם לפי 300 ₪ לכל 1 ש"ש מעבר ל-4 ש"ש. עד 4 ש"ש – לא נחייב בתשלום.
6. המכללה מציעה ארוחות צהריים חמות במחיר של 420 ש"ח לפעם בשבוע; 840 ש"ח – לפעמיים בשבוע (**מי שאינו מעוניין חייב לציין זאת בטופס ההרשמה, אחרת יחויב בתשלום**)
7. דמי נסיעה – מחיר מסובסד בהתאם למסלול הנסיעה (טבלה מפורטת בעמ' 16 - 18).
8. יש לסיים את כל סידורי שכר הלימוד, תשלומי ההסעות ותשלומי הארוחות עד כ"ג בכסלו תשע"א (30.11.2010).
9. אם למדת בתש"ע, ושילמת באמצעות הוראת קבע, תתבצע גבית שכר הלימוד בתשע"א באמצעות אותה הוראה, אלא אם כן תינתן הוראת ביטול בכתב.
10. תשלום שכר הלימוד מראש, עד ח' בכסלו תשע"א (15.11.2010), מזכה בהנחה של 2%.
11. כל תלמיד/ה עד גיל 45 מבוטח/ת על ידי המכללה בביטוח תאונות אישיות. סכום הביטוח כלול בדמי ההרשמה. תלמידים הפטורים מדמי הרשמה, ישלמו 35 ש"ח בכל שנת לימוד עבור ביטוח זה.
12. כרטיס סטודנט: ניתן לקבל תעודת סטודנט לאחר סיום הסדרת תשלום שכר הלימוד. נא לגשת למזכירות בצרוף תמונה ו-40 ₪.

טופס הרשמה נמצא בעמוד האחרון של מידעון זה

אפשרויות לסיוע בשכר לימוד

סיוע למורים בפועל:

1. משרד החינוך מעניק, בדרך כלל, סיוע בשכר לימוד למורים בשתי דרכים: החזר שכר לימוד או מענק שעות. (מענק שעות אינו מתאים לשייכים ל"אופק חדש"). פירוט הזכאים לסיוע זה ורשימת סדרי העדיפויות מופיעים בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך, ובתקציר על גבי טופסי הבקשה שיש להגיש למשרד החינוך. טפסים ניתן להשיג במשרד המכללה, ובאתר המכללה במדור הרשמה ונהלים/טפסים. אנו ממליצים לבדוק היטב את הערך הכספי של כל אחת מהחלופות לפני הגשת הבקשות.
מי שנמצא בחצי שבתון, זכאי להחזר שכר לימוד או מענק עבור המחצית השניה של שכר הלימוד.
2. הסתדרות המורים וארגון המורים מעניקים מלגות לחבריהם עבור שכר לימוד. יש לעקוב אחר הפרסומים שלהם במהלך השנה.

הסעות יום א' תשע"א

ההסעות המפורטות להלן יתקיימו במידה ויהיה מספר נוסעים שיצדיק זאת.

קוד חזור	קוד הליך	עלות שנתית לכיוון אחד בש"ח	עלות שנתית ל-2 כיוונים בש"ח	תחנות איסוף	שעת יציאה	תחנות מוצא
10101-11	10101-10	200	300	בנייני האומה	8:00	ירושלים
10102-11	10102-10	200	300	רח' הרצוג – עמק הצלבה	8:10	
10103-11	10103-10	200	300	קניון מלחה	8:15	
10104-11	10104-10	200	300	טרמפיאדה בגילה	8:20	
10201-11	10201-10	300	400	הגבעה בעתניאל	7:50	קרית ארבע עתניאל
10202-11	10202-10	300	400	הישיבה בעתניאל	7:55	
10203-11	10203-10	300	400	בית חגי-שער כניסה	8:00	
10204-11	10204-10	200	300	מרכז קרית ארבע	8:15	
10205-11	10205-10	200	300	גבעת החרסיה	8:25	
10301-11	10301-10	963	1445	ירוחם ליד היפר נטו	6:30	ירוחם באר שבע
10302-11	10302-10	760	1145	תחנת דלק באגד באר שבע (בחניון בזק)	7:00	
10303-11	10303-10	760	1145	טרמפיאדה ביציאה מבאר שבע	7:05	
10401-11	10401-10	613	920	אשקלון-צומת הכניסה המרכזית (לכיוון ת"א)	7:35	אשקלון
10402-11	10402-10	613	920	מרכז שפירא	7:50	
10403-11	10403-10	500	750	צומת מסמיה	8:05	
10501-11	10501-10	1353	2030	צפת רח' פרומצ'נקו ליד מפעל נס קפה	4:15	צפת
10502-11	10502-10	1353	2030	צומת עמיעד	4:30	
10503-11	10503-10	1353	2030	צומת כפר נחום	4:35	
10504-11	10504-10	1310	1960	צומת כורסי	4:45	
10505-11	10505-10	1073	1610	צומת צמח	4:55	
10506-11	10506-10	1013	1520	צומת עין הנצי"ב	5:20	
10507-11	10507-10	1013	1520	צומת מירב	5:25	
10508-11	10508-10	533	800	שדמות מחולה	6:35	
10509-11	10509-10	400	600	מצפה יריחו	7:10	
10601-11	10601-10	920	1380	חדרה צומת המשטרה	6:05	נתניה גוש דן
10602-11	10602-10	693	1040	צומת הרא"ה	6:10	
10603-11	10603-10	693	1040	צומת בית ליד, צומת קדימה	6:15	
10604-11	10604-10	693	1040	צומת בני דרור	6:20	
10605-11	10605-10	613	920	צומת רעננה	6:30	
10606-11	10606-10	613	920	צומת מורשה	6:40	
10607-11	10607-10	513	770	צומת גהה	6:45	
10608-11	10608-10	513	770	צומת קוקה קולה - בקו 400	6:50	
10609-11	10609-10	513	770	צומת בר אילן - בקו 400, צומת מסובין	6:50	
10610-11	10610-10	513	770	צומת אלוף שדה	6:55	
10611-11	10611-10	433	650	צומת שמשון	7:20	
10612-11	10612-10	400	600	בית שמש, תחנת האוטובוס בפניה שמאלה מול מרכז ביג	7:25	

■ במהלך השנה ייתכנו שינויים – היו בקשר עם אחראי ההסעות.

הסעות יום א' תשע"א (המשך)

ההסעות המפורטות להלן יתקיימו במידה ויהיה מספר נוסעים שיצדיק זאת.

תחנות מוצא	שעת יציאה	תחנות איסוף	עלות שנתית ל-2 כיוונים בש"ח	עלות שנתית לכיוון אחד בש"ח	קוד הליך	קוד חזור
נתיבות	7:15	כניסה לנתיבות	1020	680	10701-10	10701-11
	7:20	כפר מימון בכניסה	1020	680	10702-10	10702-11
	7:25	צומת סעד	1020	680	10703-10	10703-11
	7:35	בכניסה לשדרות	1020	680	10704-10	10704-11
	6:50	אלון מורה - הכנר	700	466	10801-10	10801-11
שומרון	6:55	מחנה חורון	700	466	10802-10	10802-11
	7:00	צומת תפוח	650	433	10803-10	10803-11
	7:05	שער עלי	650	433	10804-10	10804-11
	7:15	שער שילה	650	433	10805-10	10805-11
	7:25	שער עפרה	600	400	10806-10	10806-11
	7:35	צומת ה-T	600	400	10807-10	10807-11
	7:40	תחנת הדלק בפסגות	550	370	10808-10	10808-11
	7:50	פסגת זאב – בפנייה לחיזמה	550	370	10809-10	10809-11
	8:20	הטרמפיאדה בגילה	300	200	10810-10	10810-11
	8:30	מהישיבה	300	200	10901-10	10901-11
תקוע	8:30	מהישיבה	300	200	10901-10	10901-11
אשדוד	7:15	מהישיבה לצומת מסמיה (משם חוברים להסעה של אשקלון)	940	630	11001-10	11001-11

הסעות יום ג' תשע"א

תחנות מוצא	שעת יציאה	תחנות איסוף	עלות שנתית ל-2 כיוונים בש"ח	עלות שנתית לכיוון אחד בש"ח	קוד הליך	קוד חזור
ירושלים	8:00	בנייני האומה	300	200	30101-10	30101-11
	8:10	קניון מלחה	300	200	30102-10	30102-11
	8:20	טרמפיאדה בגילה	300	200	30103-10	30103-11
קרית ארבע עתניאל	7:50	הגבעה בעתניאל	400	300	30201-10	30201-11
	7:55	הישיבה בעתניאל	400	300	30202-10	30202-11
	8:00	בית חגי-שער כניסה	400	300	30203-10	30203-11
	8:15	מרכז קרית ארבע	300	200	30204-10	30204-11
	8:25	גבעת החרסניה	300	200	30205-10	30205-11
ירוחם באר שבע	6:30	ירוחם ליד היפר נטו	1445	963	30301-10	30301-11
	7:00	תחנת דלק באגד באר שבע (בחניון בזק)	1145	760	30302-10	30302-11
	7:05	טרמפיאדה ביציאה מבאר שבע	1145	760	30303-10	30303-11

■ במהלך השנה ייתכנו שינויים – היו בקשר עם אחראי ההסעות.

הסעות יום ג' תשע"א (המשך)

ההסעות המפורטות להלן יתקיימו במידה ויהיה מספר נוסעים שיצדיק זאת.

קוד חזור	קוד הליך	עלות שנתית לכיוון אחד בש"ח	עלות שנתית ל-2 כיוונים בש"ח	תחנות איסוף	שעת יציאה	תחנות מוצא
30401-11	30401-10	680	1020	כניסה לנתיבות	7:00	נתיבות אשקלון
30402-11	30402-10	680	1020	כפר מימון בכניסה	7:10	
30403-11	30403-10	680	1020	צומת סעד	7:15	
30404-11	30404-10	680	1020	בכניסה לשדרות	7:25	
30405-11	30405-10	613	920	אשקלון-צומת הכניסה המרכזית (לכוון ת"א)	7:45	
30406-11	30406-10	613	920	מרכז שפירא	7:55	
30407-11	30407-10	500	750	צומת מסמיה	8:05	
10501-11	30501-10	1233	1850	קצרין (כניסה ראשית ת.הסעה לכוון דרום)	4:15	רמה"ג
30502-11	30502-10	1233	1850	יונתן – שער כניסה	4:25	
30503-11	30503-10	1233	1850	חיספין- צומת על הכביש הראשי	4:30	
30504-11	30504-10	1233	1850	נב – צומת על הכביש הראשי	4:37	
30505-11	30505-10	1073	1610	צומת צמח	4:55	
30506-11	30506-10	1013	1520	צומת עין הנצי"ב	5:20	
30507-11	30507-10	1013	1520	צומת מירב	5:25	
30508-11	30508-10	533	800	שדמות מחולה	6:35	
30509-11	30509-10	400	600	מצפה יריחו	7:10	
30601-11	30601-10	920	1380	חדרה צומת המשטרה	6:05	חדרה נתניה גוש דן
30602-11	30602-10	693	1040	צומת הרא"ה	6:10	
30603-11	30603-10	693	1040	צומת בית ליד, צומת קדימה	6:15	
30604-11	30604-10	693	1040	צומת בני דרוור	6:20	
30605-11	30605-10	613	920	צומת רעננה	6:30	
30606-11	30606-10	613	920	צומת מורשה	6:40	
30607-11	30607-10	513	770	צומת גהה	6:45	
30608-11	30608-10	513	770	צומת קוקה קולה - בקו 400	6:50	
30609-11	30609-10	513	770	צומת בר אילן - בקו 400, צומת מסובין	6:50	
30610-11	30610-10	513	770	צומת אלוף שדה	6:55	
30611-11	30611-10	433	650	צומת שמשון	7:20	
30612-11	30612-10	400	600	בית שמש, תחנת האוטובוס בפניה שמאלה מול מרכז ביג	7:25	
30701-11	30701-10	466	700	אלון מורה - הככר	6:40	שומרון
30702-11	30702-10	466	700	מחנה חורון	6:55	
30703-11	30703-10	433	650	צומת תפוח	7:00	
30704-11	30704-10	433	650	שער עלי	7:05	
30705-11	30705-10	433	650	שער שילה	7:15	
30706-11	30706-10	400	600	שער עפרה	7:25	
30707-11	30707-10	400	600	צומת ה-T	7:35	
30708-11	30708-10	370	550	תחנת הדלק בפסגות	7:40	
30709-11	30709-10	200	300	הטרמפיאדה בגילה	8:20	
30801-11	30801-10	200	300	מהישיבה	8:30	תקוע
30901-11	30901-10	630	940	מהישיבה לצומת מסמיה (משם חוברים להסעה של אשקלון)	7:15	אשדוד

הוראת התנ"ך

ופרשנותו

בגישה רב תחומית

הוראת התנ"ך ופרשנותו בגישה רב-תחומית

הוראת התנ"ך מהווה ציר מרכזי בלימודי היהדות בכל מוסדות החינוך. לימוד התנ"ך ופרשנותו לאורך הדורות הוא רב-תחומי במהותו: הספרות התלמודית, המדרשית וההלכתית מתבססות על פסוקי המקרא, יונקות מן התנ"ך ומפרשות אותו. לימוד התנ"ך עצמו מבוסס על ניתוח ספרותי של פרקי הלימוד, על הכרת הראליה וההיסטוריה של תקופתו, על הכרת המקומות שבהם התרחשו המאורעות המתוארים בו, ועל הכרת עולם המחשבה שבו התרחש המפגש שבין עולמו הרוחני של התנ"ך ובין הפילוסופיה הכללית. הלומדים בתכנית ילמדו בעיון פרשיות מן המקרא וירחיבו את היכרותם עם תחומים המשיקים לתנ"ך, כגון: העולם הרוחני והרעיוני המשתקף בספרי המקרא; עיון במקרא כמתפרש מתוך עצמו; ראליה של העת העתיקה, היסטוריה וארכיאולוגיה; גישות פרשניות של המקרא לאורך הדורות: פרשנות החותרת לפשוטו של מקרא ופרשנות שגישתה מדרשית; היבטים פילוסופיים של המקרא ושל ספרות חז"ל; השתקפות המקרא בספרות, בשירה, באומנות, בקולנוע ובתיאטרון.

הוראת התנ"ך במכללת הרצוג מתאפיינת זה עשרות בשנים בשילוב מגוון של דרכי לימוד והוראה, מתוך גישה של מפגש פורה בין האמונה בקדושת התורה והנבואה ובין הלימוד השכלי והמחקרי, המאפשר לשאול ולדון לגופו של עניין בכל ספר ובכל פרשה. עקרונות אלו עומדים גם ביסוד תכנית ההוראה הרב-תחומית.

מטרת תכנית הלימודים לתואר M.Ed. המוצעת בזאת, מיועדת אפוא להקנות למורים ולמחנכים תשתית ללימודי התנ"ך ופרשנותו בכלים שונים, יחד עם התמחות בהוראה אינטגרטיבית של התנ"ך ופרשנותו, מתוך יחס עמוק לקדושת התנ"ך וראייתו כתשתית להלכה, לאגדה ולפרשנות לסוגיה, וכאבן יסוד בתרבות היהודית והישראלית. מטרתה גם להכשיר את הלומדים להבנת הצורך והיתרונות בשילוב לימוד התנ"ך עם שאר מקצועות היהדות (כולל לימודי היסטוריה ולימודי ארץ ישראל), ללמידה מעמיקה של התחומים השונים המשיקים לתנ"ך ולידיעה כיצד לתרגם את ידיעותיהם להוראה במערכת החינוך.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות. ניתן להשלים את הלימודים ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. החל משנת תשע"ב ניתן יהיה להשלים את לימודי השנה השניה בקורסי קיץ ובקורסים מקוונים.

שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות. ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית:

1. לימודי תשתית בחינוך ובהוראה (בהיקף של 4 ש"ש).
2. חטיבת ההתמחות הכוללת קורסים בשתי חטיבות עיקריות:
א. תנ"ך ופרשנותו (תו"פ) (בהיקף של 10-12 שעות).
במסגרת זו יש לכתוב גם **עבודה סמינריונית** אחת באחד מן הקורסים באשכול זה. (חובת כתיבת העבודה היא בנוסף לחובה המוטלת בקורס)
ב. פרשנות רב תחומית (פר"ת) (בהיקף של 3-5 ש"ש).
3. חטיבה יישומית
א. סמינר וסדנה (בהיקף של 2 ש"ש)
ב. כתיבת עבודת גמר מחקרית-יישומית (בהיקף של 1 ש"ש)

סה"כ 22 ש"ש

תנאי קבלה:

- א. בעלי תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. + תעודת הוראה.
- ב. בוגרי החוג לתנ"ך או אחד החוגים המשיקים ממדעי היהדות, * בציון ממוצע 80 ומעלה.
- ג. בעלי ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
- ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון באנגלית (ציון 70 ומעלה).
- ה. ריאיון קבלה. **

* תלמידים שאין להם רקע מספיק בלימודי תנ"ך יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.
** הזימון לריאיון יישלח לאחר קבלת טופס ההרשמה.

תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור רביעי 15:40 – 14:20	מחזור סיפורי אברהם	שנתי	ד"ר יונתן גרוסמן	תו"פ	401
שעור חמישי 17:20 – 16:00	נשים במצוות ובחברה- ממדרשי ההלכה ועד לספרי הפוסקים-א' מסורת וביקורת בפרשנות המקרא היהודית	א ב	הרב ד"ר אברהם שמאע ד"ר יהושע ברמן	פר"ת תו"פ	402 403
שעור ששי 19:00 – 17:40	פרשיות חוק בתורה רש"י ופירושו לתורה	א ב	יושי פרג'ון יושי פרג'ון	תו"פ תו"פ	404 405

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	גיאוגרפיה מקראית עיונים בנביאי שיבת ציון (תרי עשר) פרשנות רמב"ן לתורה ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום	א ב א ב	ד"ר יואל אליצור ד"ר טובה גנזל פרופ' יוסף עופר ד"ר חגי משגב	פר"ת תו"פ תו"פ תו"פ	406 407 408 409
שעור שני 11:55 – 10:35	תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות פשוטי המקראות, כיתות בית שני והלכת חז"ל סדנה רב תחומית יישומית	א ב א ב	ד"ר שמואל ויגודה ד"ר ברוריה סמט הרב ד"ר יואל בן-נון הרב ד"ר יהושע רייס	תשתית תשתית יישומי יישומי	480 481 410 411

412	תו"פ	הרב ד"ר יואל בן-נון	שנתי	הוראת מלכים ונביאים אחרונים בגישה משלבת	שעור שלישי
413	תו"פ	ד"ר יעל ציגלר	א	מגילת איכה	13:30 – 12:10
414	תו"פ	ד"ר יעל ציגלר	ב	מגילת רות	
415	פר"ת	יובל רבלין	א	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	שעור רביעי
416	תו"פ	ד"ר ברכי אליצור	ב	דברי הימים ומקבילות	15:40 – 14:20
417	תו"פ	ד"ר אלי חדד	א	עיונים בספר דברים	
718	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	ב	פירוש רשב"ם לתורה	
419	פר"ת	ד"ר רחל עופר	א	דמויות מקראיות בפיוט ובשירה העברית החדשה	שעור חמישי
420	תו"פ	הרב ד"ר יהושע רייס	ב	מבנה היחידה במקרא ומשמעותו	17:20 – 16:00
421	תו"פ	הרב ד"ר חנוך גמליאל	א	רבדים בלשון המקרא	
422	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	ב	פירוש אבן עזרא לתורה	
482	תשתית/יישומי	ד"ר עמוס גאולה	א	הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית	שעור שישי
483	תשתית	הרב ד"ר אברהם וולפיש	ב	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית	19:00 – 17:40
423	תו"פ	הרב ד"ר אברהם שמאע	א	פשוטו של מקרא ומדרשי ההלכה בספר שמות	
424	פר"ת	הרב יעקב מדן	ב	חטאיהם של גדולי האומה-מקראות ומדרשות	
220	תו"פ	ד"ר יונתן יעקבס	2 ש"ש	הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה	שעור מקוון

* מקראה לראשי התיבות של החטיבות:
תשתית – חטיבת תשתית וחינוך
תו"פ – חטיבת תנ"ך ופרשנותו
פר"ת – חטיבת פרשנות רב תחומית
יישומי – חטיבה יישומית

תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הנשים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור רביעי 15:40 – 14:20	עיונים בספר בראשית	שנתי	ד"ר צבי שמעון	תו"פ	425-1
שעור חמישי 17:20 – 16:00	מבנה וסדר בתורה - ספרי בראשית ושמות מבנה וסדר בתורה - שמות, ויקרא ובמדבר	א ב	הרב ד"ר יואל בן-נון הרב ד"ר יואל בן-נון	תו"פ תו"פ	426-1 427-1
שעור ששי 19:00 – 17:40	עיונים בספר משלי מסורת וביקורת בפרשנות המקרא היהודית	א ב	ד"ר עמוס גאולה ד"ר יהושע ברמן	תו"פ תו"פ	428-1 403-1

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	הוראת מלכים ונביאים אחרונים בגישה משלבת עיונים בספר דברים פירוש רשב"ם לתורה	שנתי א ב	הרב ד"ר יואל בן-נון ד"ר אלי חדד ד"ר יהונתן יעקבס	תו"פ תו"פ תו"פ	412-1 417-1 418-1
שעור שני 11:55 – 10:35	שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום פירוש אבן עזרא לתורה	א ב א ב	ד"ר ברוריה סמט ד"ר שמואל ויגודה ד"ר חגי משגב ד"ר יהונתן יעקבס	תשתית תשתית תו"פ תו"פ	481-1 480-1 409-1 422-1

419-1	פר"ת	ד"ר רחל עופר	א	דמויות מקראיות בפיוט ובשירה העברית החדשה דמויות מקראיות בשירה העברית החדשה ובסיפורת פרשנות רמב"ן לתורה עיונים בנביאי שיבת ציון (תרי עשר)	שעור שלישי 12:10 – 13:30
429-1	פר"ת	ד"ר רחל עופר	ב		
408-1	תו"פ	פרופ' יוסף עופר	א		
407-1	תו"פ	ד"ר טובה גנזל	ב		
421-1	תו"פ	ד"ר חנוך גמליאל	א	רבדים בלשון המקרא שימוש בחומרים מן התרבות הכללית להוראת מקצועות היהדות פשוטי המקראות, כיתות בית שני והלכת חז"ל סדנה רב תחומית יישומית	שעור רביעי 14:20 – 15:40
415-1	פר"ת	יובל ריבלין	ב		
410-1	יישומי	הרב ד"ר יואל בן-נון	א		
411-1	יישומי	הרב ד"ר יהושע רייס	ב		
413-1	תו"פ	ד"ר יעל ציגלר	א	מגילת איכה מגילת רות הזכאים והחייבים – מהמקרא לספרות חז"ל גיאוגרפיה מקראית	שעור חמישי 16:00 – 17:20
414-1	תו"פ	ד"ר יעל ציגלר	ב		
430-1	תו"פ	ד"ר ברכי אליצור	א		
406-1	פר"ת	ד"ר יואל אליצור	ב		
483-1	תשתית	הרב ד"ר אברהם וולפיש	א	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית מבנה היחידה במקרא ומשמעותו פשוטו של מקרא ומדרשי ההלכה בספר שמות	שעור שישי 17:40 – 19:00
482-1	תשתית/יישומי	ד"ר עמוס גאולה	ב		
420-1	תו"פ	הרב ד"ר יהושע רייס	א		
423-1	תו"פ	הרב ד"ר אברהם שמאע	ב		
220	תו"פ	2 ש"ש ד"ר יונתן יעקבס			שעור מקוון
הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה					

* מקראה לראשי התיבות של החטיבות:
 תשתית – חטיבת תשתית וחינוך
 תו"פ – חטיבת תנ"ך ופרשנותו
 פר"ת – חטיבת פרשנות רב תחומית
 יישומי – חטיבה יישומית

תיאורי הקורסים בתנ"ך

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור תשתית 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ואף נבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

דברי הימים ומקבילות

שם המרצה: ד"ר ברכי אליצור

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

הקורס יעסוק בקווי היחוד של התאור ההיסטורי של תולדות עמ"י מבראשית ועד ימי שיבת ציון בספר דברי הימים. נעמוד על תקופת חיבורו, ונבקש להבין את מטרת החיבור והשכתוב ההיסטורי של תולדות עמ"י לאור הכרת מאפייני הקהילה היהודית בימי שיבת ציון. במהלך השיעורים נעסוק בארועים ובדמויות מתקופת המלוכה ועד הגלות, כגון: דמותו של שאול, דמותו של דוד, פילוג הממלכה, ממלכת שלמה, חורבן ישראל ועוד. נשווה בין תאורם בספרי נביאים ראשונים, לבין תיאורם בדברי הימים, ונסה להתחקות אחר גורמי ההבדלים, מתוך הבנת המגמות השונות של שני סוגי החיבורים.

דמויות מקראיות בפיוט ובשירה העברית החדשה

שם המרצה: ד"ר רחל עופר

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

במהלך הקורס נערוך מפגש של התלמידים עם יצירות ספרותיות מודרניות שבמרכזן דמויות מקראיות. היצירות הספרותיות הללו מעניקות משמעויות אקטואליות לסיטואציות המקראיות, מעניקות חיות לדמויות המקראיות, מקרבות אותן לעולמנו ומעלות שאלות הרלוונטיות לחיינו. יש שהיצירות הספרותיות הולכות בעקבות המדרש, בהשלימן את הפערים החסרים בסיפור המקראי שלשוננו תמציתית וחסכנית.

גם בסוגות פייטניות שונות עולים תיאורים של דמויות מקראיות. תיאורים אלה בנויים על פי המצוי במקרא במפורש ובין השיטין, על פי ספרות חז"ל הדורשת את המקראות ומעלה מסורות קדומות ועל פי הפרשנות הקדומה וראיית הדברים בעיני הפייטן. במסגרת הקורס נעין עיון משווה בדמויות המקראיות המתוארות בשירה העברית המודרנית ובפיוט. מטרת הקורס היא להקנות כלים לניתוח טקסטים ספרותיים בכלל, וטקסטים שבמרכזם סוגיית האינטרטקסטואליות עם המקרא – בפרט.

דמויות מקראיות בשירה העברית החדשה ובסיפורת

שם המרצה: ד"ר רחל עופר

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

במהלך הקורס נערוך מפגש של התלמידים עם יצירות ספרותיות מודרניות שבמרכזן דמויות מקראיות. היצירות הספרותיות הללו מעניקות משמעויות אקטואליות לסיטואציות המקראיות, מעניקות חיות לדמויות המקראיות, מקרבות אותן לעולמנו ומעלות שאלות הרלוונטיות לחינוך. יש שהיצירות הספרותיות הולכות בעקבות המדרש, בהשלימן את הפערים החסרים בסיפור המקראי שלשוננו תמציתית וחסכנית. נעסוק גם ביצירות מן הסיפורת העברית המודרנית - שבמרכזן דמויות מקראיות. נעין עיון משווה בדמויות המקראיות המתוארות בשירה ובסיפורת (בעיקר בסיפוריו של עגנון) ובדרכי הביטוי הייחודיות האופייניות הן לשירה והן לסיפורת.

הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה

שם המרצה: ד"ר יונתן יעקבס

שעור מקוון מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 2 ש"ש

לאחר הגיעו לארץ ישראל הוסיף רמב"ן לפירושו לתורה, שנכתב בספרד, יותר ממאתיים הוספות. חלק מההוספות נובע מגילויים חדשים שגילה רמב"ן עם בואו לארץ, כגון תופעות גיאוגרפיות, ספרים חדשים וכן הלאה. חלק מההוספות נובע מעיון מחודש של רמב"ן בפירושו הישנים. במהלך הקורס נעין בתופעה זו. נקיים דיון שיטתי בסוגי ההוספות, ונעין בשאלה מה גרם לרמב"ן להוסיף בכל מקרה לפירושו המקורי. לאחר הקדמה קצרה, יעמוד בכל שיעור דיבור אחר ברמב"ן. לעתים נגלה בדרך אגב גם את עקרונותיו הפרשניים של רמב"ן.

הוראת מלכים ונביאים אחרונים בגישה המשלבת

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נח

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 2 ש"ש

לימוד נבואות הנביאים האחרונים (ישעיהו, תרי עשר וירמיהו) על רקע התיאור ההיסטורי של ספר מלכים והידיעות ההיסטוריות העולות ממקורות חוץ מקראיים, תוך שילוב פרשיות ופרקים מספרים שונים בתנ"ך ושימוש במקורות היסטוריים ובכלי ניתוח ספרותיים, פילולוגיים ועוד. הלימוד המשולב של הנבואה הסיפורית עם נבואות המשא עשוי להאיר באור חדש את שני סוגי הנבואות ולהעמיק את הלימוד ואת ההבנה.

התלמידים יידרשו ליישם גישות שונות להוראה רב-תחומית שלמדו בשיעורי המא"ד. רוב פגישות הקורס ייפתחו בידי אחד התלמידים – שיציג בקצרה דרך לימוד והוראה של פרק נבואה או מאמר העוסק בנושא. השיעור עצמו יבוא כהמשך לפתיחה זו, והמורה יראה כיצד ניתן לשלב את לימוד הפרק הזה בראייה היסטורית על רקע תיאורי ספר מלכים וביחס לנבואות אחרות.

הזכאים והחייבים – מהמקרא לספרות חז"ל

שם המרצה: ד"ר ברכי אליצור

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

הקורס יעסוק בהבחנה בין דמויות מקראיות, כפי שהן מוצגות בפשט המקרא לבין דמותם כפי שעוצבה בספרות הבתר מקראית ובספרות חז"ל. העיסוק בדמויות המקראיות הנבחרות יתחיל בניתוח היחידות הספרותיות בהן מוצגת הדמות במקרא, ולאחר מכן נעבור לעסוק בספרות חז"ל בסדר כרונולוגי. ננסה לבדוק מה היו מגמות הדרשנים בהציגם את הדמויות באופן שונה, להערכתם במקרא, ונראה כיצד המסרים האקטואליים והחינוכיים שאותם ניסו החכמים להעביר לציבור, עיצבו את דרשותיהם על אישי המקרא.

הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שעור תשתית 1 ש"ש

המחקר העיוני נוטה למיין את התופעות למקצועות שונים ולהתמחות בכל מקצוע בנפרד. ואולם, התופעות עצמן הן מורכבות. לכל נושא או סוגיה צדדים שונים שרק העיון הכולל והמשלב בהם יכול להבהירן לאשורן. למידה בין תחומית זו היא מטרתו של קורס זה. אין כמו המקרא ספר שהוא רב תחומי שלימודו מחייב היבטים מגוונים, כגון לשון וספרות, היסטוריה וארכיאולוגיה, ידיעת הארץ ולימודי המזרח הקדום ועוד ועוד. גם הספרות הבתר-

מקראית וספרות האגדה חובקות עולם ופנים רבות להן. דרך משל, סיפור המבול מחייב עיון פרשני ספרותי אך גם עיון משווה בספרות המזרח הקדום; פרשת יעקב והכבשים מצריכה ידע בחוקי התורשה, וסיפור הדבר בשדה פלשתים אינו מובן ללא היכרות עם מחולל המחלה ודרכיו. כך הן גם המסורות הבתר-מקראיות וכאלו הן גם מעשי החכמים לסוגיהם, משליהם, פתגמיהם וכלל יצירתם בסוגיות אלו ואחרות נעסוק במהלך הקורס.

מבנה היחידה במקרא ומשמעותו

שם המרצה: הרב ד"ר יהושע רייס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

בקורס זה נכיר את הכלים להגדרת מבנה היחידה במקרא. נציג מבנים של יחידה קטנה ובודדת, של יחידה גדולה הכוללת מספר יחידות משנה והצעות למבנים של ספר שלם במקרא.

במהלך הקורס, תוך כדי הצגת הדוגמאות נבחן את הכלים להגדרת המבנה, ואת הדרכים לפרש את המשמעויות של מבנים אלו. במסגרת הדיון על המבנים יוצגו גישות שונות לשימוש בכלי חשוב זה תוך עמידה על היתרונות והחסרונות שיש בכל שיטה.

מבנה וסדר בתורה (קורס בראשית שמות + קורס ויקרא במדבר)

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נון

שעורים מחטיבת תנ"ך ופרשנותו כל אחד 1 ש"ש

הקורס יעסוק בשאלות של מבנה פרשיות וסידורן, הן במבנה הפנימי, והן במבנה החיצוני (סדר פרשיות), מתוך עיון השוואתי בשיטת "המקרא מפרש את עצמו". כמו כן נעסוק בעיון בפרשנים ובמדרשי הלכה ואגדה, בהקבלה ובהתאמה לשאלות הנידונות ולעיון בפשוטו של מקרא. בקורס נבחן את ההתמודדות עם שאלות סדר ומבנה ו'עריכה', שנידונות במחקר המקרא הביקורתי; בחינת הבעיות שעולות מתוך הכתוב, ובחינת פתרונות הן בשיטת 'הבחינות', הן במבנים הרמוניסטיים, ואף בשילוב שתי הדרכים.

מגילת איכה

שם המרצה: ד"ר יעל ציגלר

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

בקורס הזה נלמד את מגילת איכה בניסיון לגלות את מסריה המרכזיים ואת הרקע ההיסטורי והתיאולוגי לספר זה. בנוסף, נשתמש בספר זה כאמצעי לרכישת כלים ללימוד והוראת השירה התנ"כית בכלל. נתמקד בכלים טכניים לניתוח השירה כגון מבנה, מקצב, דימויים, מטפורות, ומשמעות כפולה של מילים.

מגילת רות

שם המרצה: ד"ר יעל ציגלר

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

בקורס הזה נלמד את מגילת רות לעומק ולרוחב, בניסיון לגלות את מסריה המרכזיים. בנוסף, נשתמש בספר זה כאמצעי לרכישת כלים ללימוד והוראת הסיפור התנ"כי בכלל. נתמקד בניתוח ספרותי, בהעמקה במדרשי חז"ל, ובפרשנות ימי הביניים.

סדנה רב תחומית יישומית

שם המרצה: הרב ד"ר יהושע רייס

שעור יישומי 1 ש"ש

קורס זה נועד להכין ולהנחות את המשתתפים בו לכתיבת העבודה היישומית – משימת הסיום של לימודי התואר השני (מומלץ לתלמידי שנה ב'). במהלך הקורס נציג מספר דוגמאות ללימוד תנ"ך והוראתו בגישה הרב תחומית תוך התמקדות בהיבטים מעשיים כולל הנחיות ושיטות לכתיבת תוכניות לימודים. מבין הדוגמאות שיוצגו: מצגות ויזואליות ככלי להוראת פרשיות היסטוריות במקרא, עיסוק בפרשיות מקראיות ופרשנותן המדרשית, ההלכתית והאומנותית בצירי בתי הכנסת העתיקים (כגון: סיפור העקידה ומצוות תקיעת שופר, תיאור המנורה במקרא ובאומנות) ועוד. במהלך הקורס יידרשו משתתפיו להציג בפני שאר המשתתפים את נושא העבודה היישומית שייבחר על ידם בעזרת המלמדים בתכנית המא"ד.

ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום

שם המרצה: ד"ר חגי משגב

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

ארץ ישראל נמצאת בצומת תרבויות, שרובן ככולן נודעו לנו רק בדורות האחרונים. בקורס זה נעמוד על ההקשרים והתקופות שבתוכם נוצרה הספרות המקראית לסוגיה השונים.

נבחן כיצד ומתי הושפע, השתמש ושינה המקרא את העולם שסביבו וכיצד נוצר מתוך זה עולמו הייחודי.

עיונים בנביאי שיבת ציון (תרי עשר)

שם המרצה: ד"ר טובה גנזל

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

הקורס יעסוק ביחסם של חגי, זכריה ומלאכי למקדש. תחילה נעמוד על הרקע ההיסטורי של נבואות אלה, העוסקות בפרקי הסיום של תקופת המקרא, ופרקי הפתיחה לימי הבית השני ותקופתם של חז"ל. לאחר מכן, נלמד על המענה הנבואי בתקופה זו לאור האתגרים בפניהם עמדו השבים וכן על דרכי ההתמודדות של העם עם השאלות שהתעוררו משעה ששבי ציון חזרו ארצה ועד לביסוס מעמדו של המקדש בתוך העם. להשלמת התמונה נעין בנבואות מיואל, עזרא, נחמיה, אסתר ודניאל.

עיונים בספר בראשית

מרצה: ד"ר צבי שמעון

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 2 ש"ש

הקורס יוקדש לבחינת העיצוב האומנותי של חציו הראשון של ספר בראשית - סיפורי ה"היסטוריה הקדמונית" ומערך סיפורי אברהם - באמצעות קריאה צמודה בסיפורים תוך שימוש בפרשנות מסורתית ומודרנית. נעמוד על מבנה היחידות ונצביע על המסרים המרכזיים העולים מהסיפורים השונים תוך הדגשת הקשר בין עיצוב ומשמע. ננסה ללבן מהי התיאולוגיה העולה מחלקו הראשון של ספר בראשית וכיצד עולים המסרים המרכזיים ממבנה הספר כולו. ניעזר בהשוואות לספרות מהמזרח הקדום וניתוח השווה והשונה בין סיפורי התורה ומקבילות מהמזרח הקדום. הקורס יציג שיטות שונות בחקר המקרא ויתמקד בהבדלים בין גישות סינכרוניות/ספרותיות לבין גישות דיאכרוניות.

עיונים בספר דברים

שם המרצה: ד"ר אלי חדד

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

בקורס נלמד פרשיות נבחרות בספר דברים תוך שימת לב לענייני מבנה, סגנון וניתוח ספרותי. נתמקד בנאום הראשון והשני של משה מבניהם ומטרותיהם. נשים לב לשיטות הפרשנים ודברי חז"ל בנושאים אלה. נעמוד על אופיו המיוחד של הספר ונתמודד עם בעיית

הכפילויות והסתירות בין הספר לבין שאר החומשים על פי שיטתו של הרב מרדכי ברויאר. הנושאים שידונו: חטא המרגלים והמעפילים, ייחודם של עשרת הדברות וייחוסם לשאר המצוות, משמעותו של מעשה העגל ומצוות נבחרות.

פירוש אבן עזרא לתורה

שם המרצה: ד"ר יונתן יעקבס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

מטרת הקורס לברר את שיטתו הפרשנית המיוחדת של ראב"ע. נעסוק בתולדות חייו; נוסח פירושו, המהדורות המקובלות של פירושו וההבדלים ביניהן; נבדוק את עקרונותיו הפרשניים על סמך הקדמתו לתורה, ואת התאמתם לגוף הפירוש; נעיין ביחסו לפשט ולדרש; בעולם המחשבה של פירושו, וכן בספריו האחרים ותרומתם להבנת פרשנותו לתורה

עיונים בפירוש רמב"ן לתורה

שם המרצה: פרופ' יוסף עופר

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

אופי הסמינריון: בכל פגישה יידון מאמר העוסק באחד מנושאי הקורס. המאמר ימצא באתר הקורס וכל המשתתפים יקראו אותו לקראת השיעור. אחד המשתתפים יציג את המאמר בפני הקבוצה.

ראשי פרקים: תולדות רמב"ן ופירושו על רקע תקופתו. הקדמות רמב"ן לתורה ולספרי התורה: יחסו לפירושי רש"י וראב"ע; השפעות אפשריות של בכור שור, רד"ק, חזקוני. נוסח פירוש רמב"ן לתורה; תוספות הרמב"ן לפירושו; פירוש החורג מסדר הפסוקים. גישתו הספרותית של רמב"ן. "מעשה אבות סימן לבנים" - פרשנות טיפולוגית אצל רמב"ן. גישתו של רמב"ן לשאלת "אין מוקדם ומאוחר בתורה". לשונו של רמב"ן; שיבוצים מקראיים בלשונו של רמב"ן. מאורעות התקופה והשתקפותם בפירוש רמב"ן; ויכוח רמב"ן.

פירוש רשב"ם לתורה

שם המרצה: ד"ר יונתן יעקבס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

הקורס יעסוק בפירושי התורה של רשב"ם. נלמד להכיר את עולמם הרוחני של הפרשנים שהתוו את דרך לימוד הפשט בימי הביניים. זאת דרך סקירת דרכי הפרשנות שקדמו

להתפשטות 'אסכולת' הפשט, סקירת המצב ההיסטורי של היהודים בתקופה זו, ובעיקר לימוד ועיון מדוקדק בפרשנותם ובשיטותיהם של הפרשנים. במהלך הקורס נבדוק את הנושאים הבאים: תולדותיו של רשב"ם, רבותיו ותלמידיו; נוסח פירוש, המהדורות המקובלות של פירוש; עקרונותיו הפרשניים; יחסו לפשט ולדרש; יחסו לחז"ל; יחסו לרש"י; מקורותיו; עולם המחשבה של פירוש.

פשוטו של מקרא ומדרשי ההלכה בספר שמות

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם שמאע

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 1 ש"ש

הקורס יעסוק בפרשיות הלכתיות נבחרות מספר שמות, יבחן את פשוטו של המקרא בעקבות פרשנים ראשונים ואחרונים, וכן יבחן את קריאתו המדרש-הלכתית של פרשות אלה. השיעור יעמוד על ייחודה של הקריאה המדרשית, שונתה מן הפשט ואף סתירותיה עמו, סיבותיה ומגמותיה, דרכי הדרש שבה ועוד. ייבחרו פרשיות שבכוחן יהיה לייצג מגוון רחב ככל הניתן של תופעות.

פשוטי המקראות, כיתות בית שני והלכת חז"ל

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן נון

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

לימוד מקרא כפשוטו בדורות האחרונים עוקף בדרך כלל את המאבק הגדול בין כיתות בית שני לבין הלכת חז"ל בהבנת התורה. הקורס יתמודד עם שאלות הפשט והדרש לאורה של מחלוקת זו אשר תפשה מקום מרכזי בחיי הבית השני מאז ימי החשמונאים ועד לחורבן. במהלך הקורס נעמוד על סוגיות מרכזיות בספרות חז"ל אשר מוסברות בצורה מלאה על ידי תעודות קומראן. מכאן נחזור אל כוונתם של חז"ל ויחסם אל פשוטי המקראות.

רבדים בלשון המקרא

שם המרצה: ד"ר חנוך גמליאל

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

ספרי התנ"ך כתובים כולם עברית, והם משתרעים על פני תקופת זמן ארוכה ביותר. בכל שפה יש שינויים ניכרים במהלך הדורות, והעברית בכלל זה. במבט ראשון נראית לשון המקרא כעשויה מעור אחד, והדבר הזה צריך הסבר. במבט מעמיק יותר אפשר לראות סימנים לשכבות לשון שונות במקרא. הקורס יעסוק בהיכרות עם התקופות השונות המשתקפות בלשון המקרא, ומהן הדרכים לזיהוין. כמו כן נעסוק במידת מה גם בשאלה של

הפיצול הגיאוגרפי של העברית המקראית. הדיון יתנהל תוך הסברת המושגים הבלשניים למי שאין זה תחום עיסוקו העיקרי, ותוך ניסיון ללמוד מן השפות השכנות מה הן יכולות לתרום להכרת הנושא.

שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שיעור תשתית 1 ש"ש

הקורס מיועד למעוניינים להעשיר את הידע שלהם בתחום התאורטי שעומד בבסיס המחקר האיכותני, ו/או לערוך מחקר באמצעות שיטות מחקר איכותניות. במושג 'מחקר איכותני' נכלל מגוון גדול של עמדות פילוסופיות ופוליטיות, כלים לאיסוף חומר ואין ספור וריאציות לניתוח, לפרשנות ולאופני ייצוג (כתיבה). כהגדרה ראשונית של התחום, מחקר איכותני מאופיין בגישה פרשנית הבוחנת תופעות בהקשרן, מתוך ניסיון להבין או לפרשן במונחים של המשמעויות הניתנות להן על ידי האנשים החווים אותן. מחקר איכותני כולל איסוף ולימוד של מגוון של חומרים אמפיריים - ניתוחי מקרה, התנסות אישית, אינטרוספקציה, סיפורי חיים, ראיונות, תצפיות וטקסטים, כולל טקסטים ויזואליים.

שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים - המקרא ואגדות חז"ל - למקור השראה לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונכוחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי.

תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה

שם המרצה: ד"ר שמואל ויגודה

שיעור תשתית 1 ש"ש

כל הלומד או מלמד מקורות ישנים וחדשים, עוסק בפרשנות של טקסט. קורס זה נועד לבחון את משמעותו של מושג הפרשנות: מדוע טקסט מצריך פרשנות, ועל סמך מה אנחנו

מייחסים לטקסט משמעות מסוימת? נסקור את הגישות השונות שהוצעו בהגות המודרנית על-מנת להתמודד עם שאלת הפרשנות, ונבחן את פרשנותם של חז"ל ושל הפרשנים היהודיים לדורותיהם לאור הגישות הפילוסופיות להבנת המעשה הפרשני.

הוראת מחשבת ישראל-

שיח ופרשנות

הוראת מחשבת ישראל – שיח ופרשנות

מבוא

מכללת הרצוג מציעה תכנית לימודים לתואר שני בחינוך ובהוראה: 'הוראת מחשבת ישראל – שיח ופרשנות'. מטרת התכנית היא העמקת התשתית המחשבתית והיישומית של המורים המלמדים מחשבת ישראל בבתי הספר העל-יסודיים.

שורשיה של מחשבת ישראל נטועים במקרא, בדברי הנביאים ובספרות התורה שבעל פה. לאורך הדורות הצמיח אילן זה ענפים רבים ומגוונים. כל דור, לצד לימוד דברי קודמיו, ניסה מחדש לתת פשר לשאלות הקיומיות של המאמין בהתבוננו על עצמו ועל העולם, ובעמידתו מול אלוקים ותורתו.

שני יסודות חשובים עומדים בבסיס ההתפתחות של מחשבת ישראל כתחום מרכזי בהגות היהודית – **השיח והפרשנות**.

ספרות המחשבה, החל מאגדות חז"ל, דרך הגות ימי הביניים ועד להגות העת החדשה, נרקמה מתוך **שיח**, הן יהודי פנימי, והן עם השקפות חיצוניות המנסרות בחלל העולם. השאלות, הקושיות, ההוכחות והסתירות, הן מנשמת אפה של ספרות זו.

בנוסף, ההתמודדות המתחדשת בכל דור ודור עם אתגרים מחשבתיים חדשים, תוך עמידה על המסורת של כתבי הקודש ודברי חז"ל, גילתה לאורך הדורות **פרשנות** חדשה למקורות הקדומים. ספרי המקרא פורשו דור אחר דור מתוך זוויות מחודשות, בדרכי פרשנות מחודשות ותוך חשיפה מתמדת של ממדים נוספים בכתובים. הפרשנות תפסה מקום מרכזי גם בהבנת התורה שבעל פה: בהלכה – בניסיון להבין את עקרונות ההלכה ואת טעמן של המצוות, ובאגדה – בניסיון לחשוף את עומק דברי חכמים, ועתים אף כדי לגשר בין הספרות האגדית ובין השקפת עולמו של המתבונן. הפרשנות מבטאת את התבססותה של המחשבה היהודית על מקורותיה השורשיים, תוך ניסיון מתמיד לחשוף את המשמעויות הצפונות בהם מן הזוויות המתחדשות.

ההנחה העומדת בבסיס התכנית היא שהשיח והפרשנות הן גם הדרכים הנכונות **בהוראת** מחשבת ישראל. באמרנו **'שיח'** אנו מתכוונים לכך שדרך ההוראה של מחשבת ישראל בכיתה צריכה להיות תוך שאילת שאלות באופן כן ונוקב, הקשבה, חיפוש, דיון ושכנוע. באמרנו **'פרשנות'** אנו מתכוונים לניסיון להבין את ההגות המתחדשת על בסיס יסודה הקבוע, ולפיתוח יכולת ההבחנה כיצד בעלי עמדות שונות – פילוסופים ומקובלים, חסידים ומתנגדים – סומכים דבריהם ומפרשים מזוויות שונות אותם פסוקים, כי דברי תורה הם 'כפטיש יפוצץ סלע' – תכנים נעלים הניתנים להתפרש בדרכים רבות. אנו גם חותרים לפתח בקרב תלמידינו את הבנת הצורך שבחיפוש אחר הפשר והמשמעות של כתבי הקודש ושל התורה שבעל פה מן הזווית המתחדשת של זמננו.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות. ניתן להשלים את הלימודים ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. החל משנת תשע"ב ניתן יהיה להשלים את לימודי השנה השניה בקורסי קיץ ובקורסים מקוונים. שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות. ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית

- א. לימודי תשתית בחינוך ובהוראה (5 ש"ש).
- ב. חטיבת ההתמחות הכוללת קורסים בשלוש חטיבות (סה"כ 11 ש"ש):
 1. הגות הראשונים.
 2. חסידות.
 3. הגות העת החדשה.
- יש לכתוב עבודה סמינריונית אחת מתוך הקורסים הסמינריוניים שנלמדו.
- ג. חטיבה יישומית, במסגרת חטיבה זו יילמדו מספר קורסים ותידרש כתיבת עבודת גמר יישומית בעזרת סדנה שתנחה זאת (6 ש"ש).

תנאי קבלה

- א. בעלי תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. + תעודת הוראה.
- ב. בוגרי החוג למחשבת ישראל או אחד החוגים המשיקים ממדעי היהדות* או מפילוסופיה כללית, בציון ממוצע 80 ומעלה.
- ג. בעלי ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
- ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון בשפה האנגלית (ציון 70 ומעלה).
- ה. ריאיון קבלה.**

* תלמידים שאין להם רקע מספיק בלימודי מחשבת ישראל יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.
** הזימון לריאיון ישלח לאחר קבלת טופס ההרשמה.

מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור שני 11:55 – 10:35	עיון בסיפורי ר' נחמן מברסלב	שנתי	ד"ר צבי מרק	חסידות	435
שעור שלישי 13:30 – 12:10	תורת העיקרים - הגות וחינוך	ב	פרופ' שלום רוזנברג	ימה"ב	436
שעור רביעי 15:40 – 14:20	מהות האדם	שנתי	ד"ר אליעזר מלכיאל	העת החדשה	437
שעור ששי 19:00 – 17:40	הקריאות התלמודיות של עמנואל לוינס: מדרש פילוסופי חדש לתלמוד	שנתי	ד"ר שמואל ויגודה	חדשה	438

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	משנתו הקיומית של הרב סולוביצ'יק	שנתי	ד"ר אילן צים	העת החדשה	439
שעור שלישי 13:30 – 12:10	ר' צדוק מלובלין – בין פרשנות לתמורה	שנתי	ד"ר אביעזר כהן	חסידות	442
שעור רביעי 15:40 – 14:20	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות פרשנות האגדה והגות	א ב	יובל ריבלין ד"ר יוסי מרציאנו	יישומי ימה"ב	415 443

444	ימה"ב	ד"ר אלי חדד	שנתי	הפרשנות לרמב"ם לאורך הדורות	שעור חמישי 17:20 – 16:00
482	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	א	הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית עריכת כתבי הראי"ה והספר ראש מילין שיח בין הפסיכולוגיה והפילוסופיה היהודית	שעור שישי 19:00 – 17:40
483	תשתית	הרב ד"ר אברהם וולפיש	ב		
445	העת החדשה	ד"ר מאיר מוניץ	א		
446	יישומי	ד"ר שמעון כהאן ד"ר שלמה ישי	ב		
447	חסידות	הרב ד"ר תמיר גרנות הרב איתמר אלדר	2 ש"ש	הפרשנות החסידית למקרא – קורס מקוון	שעורים מקוונים

מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הנשים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 9:00 – 10:20	עיון בסיפורי ר' נחמן מברסלב	שנתי	ד"ר צבי מרק	חסידות	435-1
שעור רביעי 14:20 – 15:40	הקריאות התלמודיות של לוינס: מדרש פילוסופי חדש לתלמוד	שנתי	ד"ר שמואל ויגודה	העת החדשה	438-1

יום ג'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 9:00 – 10:20	עיון בתורת העיקרים בימה"ב ובמשמעותה לחינוך	שנתי	ד"ר אסתי אייזנמן	ימה"ב	448-1
שעור שני 10:35 – 11:55	שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה סדנה: פרוייקט יישומי בהוראת מחשבת ישראל כתיבת עבודה יישומית	א ב א ב	ד"ר ברוריה סמט ד"ר שמואל ויגודה ד"ר יוסי מרציאנו עבודה עצמית מונחית	תשתית תשתית יישומי יישומי	481-1 480-1 441-1 449-1
שעור שלישי 12:10 – 13:30	פרד"ס – הפרשנות הקבלית והחסידית	שנתי	ד"ר רון וקס	חסידות	450-1

446-1	יישומי	ד"ר שמעון כאהן ד"ר שלמה ישי	א	שיח בין הפסיכולוגיה והפילוסופיה היהודית	שעור רביעי 15:40 – 14:20
415-1	יישומי	יובל ריבלין	ב	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	
451-1	ימה"ב/העת החדשה	ד"ר יוסי מרציאנו	שנתי	פרשנות הרעיון המשיחי לאורך הדורות	שעור חמישי 17:20 – 16:00
483-1	תשתית	הרב ד"ר אברהם וולפיש	א	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית	שעור שישי
482-1	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	ב	הרציונאל והעקרונות של ההוראה הרב תחומית	19:00 – 17:40
452-1	חסידות	הרב ד"ר תמיר גרנות	ב	השיח בין חסידים למתנגדים	
447	חסידות	הרב ד"ר תמיר גרנות הרב איתמר אלדר	2 ש"ש	פרשנות חסידית של המקרא – קורס מקוון	שעורים מקוונים

תיאורי הקורסים במחשבת ישראל

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שיעור תשתית 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ואף נבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

הפרשנות לרמב"ם לאורך הדורות

שם המרצה: הרב ד"ר אלי חדד

שיעור מחטיבת ימי הביניים 2 ש"ש

הרמב"ם כתב חלק מכתביו, וביניהם את ספרו מורה הנבוכים, באופן איזוטרי. זאת מתוך הנחה שהאמת אינה ראויה להחשף לעיני כול ושעליה להתגלות רק לראויים לה. כדי להסתיר תכנים סודיים הוא השתמש במספר דרכים, ביניהן: סתירות מכוונות, כתיבה רב משמעית ורמיזות לקורא.

מיד עם חתימת ספר מורה הנבוכים, עוד בימיו של הרמב"ם, החלו פרשנויות שונות להגותו. הכול ניסו להבין מה הן כוונותיו האמיתיות של הנשר הגדול. שאלות אלו שליוו את לומדי הרמב"ם של ימי הביניים לא פסקו עד ימינו, והן עלו וצפו מזוויות חדשות במחקר המודרני של הגות הרמב"ם.

הקורס יעסוק בשאלת פרשנותו של הרמב"ם במספר סוגיות יסוד כפי שנדונו על ידי מפרשיו מימי הביניים ועד ימינו.

הקריאות התלמודיות של עמנואל לוינס: מדרש פילוסופי חדש לתלמוד

שם המרצה: ד"ר שמואל ויגודה

שיעור מחטיבת העת החדשה 2 ש"ש

במשך קרוב לשלושים וחמש שנה, הקדיש עמנואל לוינס, אחד הפילוסופים החשובים בעולם המערבי בתחום הפנומנולוגיה, חלק ניכר מזמנו לקריאה בתלמוד. כמעט מדי שנה, במסגרת הכנסים של האינטלקטואלים היהודיים דוברי צרפתית, הוא הציע קריאה תלמודית

בזיקה לנושא הכנס. לימים, קריאות אלו כונסו בשישה ספרים פרי עטו. במה מתייחדת קריאתו של לוינס לעומת קריאות אחרות, הן הקריאות המסורתיות לגוניהן, כפי שהן מקובלות בעולם הישיבות ובתי המדרש, והן הקריאות המדעיות המקובלות בעולם האקדמי? כיצד ניתן לאפיין את קריאתו של לוינס? מה הרקע לקריאות הללו? ממי הושפע בגישה ובצורה הייחודיות שבקריאות אלו? בקריאתו בסוגיה תלמודית עומד דומה שלוינס עומד בשיג ושיח לא רק עם חכמי התלמוד ופרשניו, אלא גם עם גדולי הפילוסופים, ובעיקר פילוסופים בני זמנו. כיצד מתחרש שיג ושיח מעין זה? האם יש לו תקדים בתולדות הפרשנות לתלמוד בכלל ולאגדה שבו בפרט? על שאלות אלו ועוד ננסה להשיב במהלך הקורס.

הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שיעור תשתית 1 ש"ש

המחקר העיוני נוטה למיין את התופעות למקצועות שונים ולהתמחות בכל מקצוע בנפרד. ואולם, התופעות עצמן הן מורכבות. לכל נושא או סוגיה צדדים שונים שרק העיון הכולל והמשלב בהם יכול להבהירן לאשורן. למידה בין תחומית זו היא מטרתו של קורס זה. אין כמו המקרא ספר שהוא רב תחומי שלימודו מחייב היבטים מגוונים, כגון לשון וספרות, היסטוריה וארכיאולוגיה, ידיעת הארץ ולימודי המזרח הקדום ועוד ועוד. גם הספרות הבתר-מקראית וספרות האגדה חובקות עולם ופנים רבות להן. דרך משל, סיפור המבול מחייב עיון פרשני ספרותי אך גם עיון משווה בספרות המזרח הקדום; פרשת יעקב והכבשים מצריכה ידע בחוקי התורשה, וסיפור הדבר בשדה פלשתים אינו מובן ללא היכרות עם מחולל המחלה ודרכיו. כך הן גם המסורות הבתר-מקראיות וכאלו הם גם מעשי החכמים לסוגיהם, משליהם, פתגמיהם וכלל יצירתם בסוגיות אלו ואחרות נעסוק במהלך הקורס.

השיח בין חסידים למתנגדים

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות

שעור מחטיבת החסידות 2 ש"ש

השיח בין תנועת החסידות, שראשיתה בשליש השני של המאה ה-18, ותנועת ההתנגדות לחסידות שראשיתה בשנת תקל"ב (1772), עיצב במידה רבה את פניה של היהדות הדתית על גוניה השונים, עד היום. אף שהמחלוקת הסוערת שבשלהי המאה ה-18 שככה, יש לה גם ביטויים רעיוניים וספרותיים מאוחרים. נוסף על המחלוקת העיקרית שבין החסידים למתנגדים, נתגלעו מחלוקות רעיוניות בתוך החסידות גופה, שחלקן הן הד למחלוקת העיקרית. בקורס נעסוק תחילה בכתבי המתנגדים מראשית המחלוקת, כגון:

'שבר פושעים', 'זמיר עריצים', 'ספר הויכוח' ו'נפש החיים' לר' חיים מוולוז'ין ובכתבים חסידיים מאותה תקופה. בשלב השני נבחן את גלגולי המחלוקת בתקופות מאוחרות יותר – עד ימינו, ואחר כך נעסוק בפולמוסים פנים-חסידיים על דרכה של החסידות בהם היו מעורבות חצרות חב"ד, ברסלב, פשיסחא, צאנז ורז'ין, ככל שירשה הזמן.

מהות האדם

שם המרצה: ד"ר אליעזר מלכיאל

שעור מחטיבת העת החדשה 2 ש"ש

השאלה הקלאסית על אודות מהותו של האדם הייתה מאז ומעולם לא רק עיונית-תיאורטית, אלא גם מוסרית וקיומית, ונקשרה בפירוש לחתירה לשלמות, לגאולה ולחיים אותנטיים. יש קשר בין תיאוריה למעשה, שכן ההבנה העצמית התיאורטית-עיונית מחלחלת גם לחיים עצמם ומכוונת אותם.

מטרות הקורס:

1. הכרת תשובות שונות שניתנו (בעיקר על ידי פילוסופים) במהלך הדורות לשאלת מהות האדם (זהו ההיבט ההיסטורי, על דרך תולדות הרעיונות, של הקורס).
2. הארת התשובות לשאלת מהות האדם בהיבטים הקיומיים המתמידים שלהן (זהו ההיבט הפילוסופי-עכשווי של הקורס). עיונו יודרך על ידי התובנה המודרנית, שפרשנות מעצבת מציאות: תפיסות-אדם שונות הן גם דרכי קיום אנושיות שונות, וגלגוליה של הבנת המהות האנושית הן גם גלגוליה של המהות האנושית עצמה.
3. ליבון התפיסות השונות של מהות האדם מתוך עיון בסוגיות פרוזאיות יותר בדבר תנאי הזהות האישית, הנוף המושגי המעורב במושגי הפעולה והפועל (agent), יחסי גוף נפש, יחסי האינדיווידואל לקהילה שבתוכה הוא חי ולמערכת הערכים שלה, ועוד.

משנתו הקיומית של הרב סולובייצ'יק

שם המרצה: ד"ר אילן צים

שעור מחטיבת העת החדשה 2 ש"ש

בהגותו של הרב סולובייצ'יק ניכר היטב חותמה של הפילוסופיה הקיומית (אכסיסטנציאלית) שקראה תיגר על החשיבה הפילוסופית המערבית כפי שהתגבשה מראשיתה ועד למאה התשע-עשרה. פילוסוף יהודי בעל שיעור קומה שכונן גם הוא הגות קיומית – בספרו 'כוכב הגאולה' – הוא פרנץ רוזנצווייג. העיון בהגותו של הרב סולובייצ'יק, בקורס הנוכחי, על רקע ההגות הפילוסופית-תיאולוגית של 'כוכב הגאולה' פותח שער להכרת מחשבתו

בקשת רחבה של פרספקטיבות, ובתוך כך הוא מהווה הזדמנות להפריית החשיבה האמונית ולהעמקת מרחב השיח הדיאלוגי והפרשנות.

סדנא: פרויקט יישומי בהוראת מחשבת ישראל.

שם המורה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור יישומי 1 ש"ש

הפרויקט היישומי נועד להביא לידי ביטוי מעשי את הידע והכלים שהתלמיד רכש בשנות לימודיו בתכנית. בעזרת הכלים שרכש הוא יפתח תכנית או יציג כיוון משלו בהוראת מחשבת ישראל.

הסדנא נועדה להדריך את התלמיד לקראת כתיבת הפרויקט וללוותו בשלבים הראשונים של הכתיבה. במהלך הסדנא יבחר התלמיד את נושא הפרויקט, יאסוף חומר ויציג חלקים מעבודתו לחבריו.

המשוב שיקבל מהמנחה ומחבריו יסייע לו לכתוב עבודה בעלת ערך משמעותי.

התלמיד יוכל לבחור באחד משני המסלולים הבאים:

1. בניית יחידת הוראה במחשבת ישראל מזווית של שיח ופרשנות תוך חיבור לתחומי למידה אחרים רלוונטים ותוך שימוש בחומרים מודרניים.
2. כתיבת תכנית למודים להוראת מחשבת ישראל מזווית של שיח ופרשנות. תוך תשומת לב לזיקתה תחומי לימוד אחרים ותוך הדגמה של הוראת חלקים ממנה.

סדנא: פרשנות מודרנית לטכסטים קדומים בשיעור מחשבת ישראל

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור יישומי 1 ש"ש

הבעיה היסודית שעמה עתיד הקורס להתמודד היא חוסר יכולתם של מורים להפוך את המקורות הנלמדים ב'מחשבת ישראל' לרלוונטיים ולמשמעותיים עבור עולמם הרוחני והתרבותי של התלמידים בני זמננו.

במהלך הקורס יילמדו משנות הגות במחשבת ישראל, תוך קריאת מקורות בספרות הקלאסית מימי הביניים. לגבי כל הוגה ושיטה יתקיים דיון לגבי אופן הוראתם ויישומם הקיומי בשעורי 'מחשבת ישראל' בזמננו.

עיונים בסיפורי ר' נחמן מברסלב ובהגותו

שם המרצה: ד"ר צבי מרק

שעור מחטיבת חסידות 1 ש"ש

הקורס יעסוק בפרשנות לסיפורי ר' נחמן מברסלב תוך הדגשת הזיקה בין תורתו ההגותית של ר' נחמן לבין כתיבתו הספרותית. בקורס נעמוד על הגוון המיוחד להגותו של ר' נחמן מברסלב על רקע ההגות החסידית שקדמה לו ועל רקע תפיסות חסידיות בנות דורו. נלמד על המרכיבים בתורתו ובסיפוריו של ר' נחמן מברסלב המקבילים לתפיסות אקסיסטנציאליסטיות בפילוסופיה ובספרות תוך השוואות לסיפורת ולהגות מודרנית במיוחד של סרן קירקגור, פרנץ קפקא ואלבר קאמי. כמו כן ננסה לעמוד על סוד כוח המשיכה המיוחד שיש היום לסיפורי ר' נחמן מברסלב ולתורתו בקרב הציבור הרחוק מיהדות.

עיון בתורת העיקרים בימה"ב ובמשמעותה לחינוך

שם המרצה: ד"ר אסתי אייזנמן

שעור מחטיבת ימי הביניים 2 ש"ש

סוגיית עיקרי האמונה מלווה את ספרות המחשבה מימי הרמב"ם ואילך, והיא התפתחה סביב פרשנות המשנה במסכת סנהדרין 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. הספרות שנכתבה סביב שאלת העיקרים עוסקת בשאלות מהותיות כגון: מהם עיקרי היהדות? האם ניתן לחייב אמונה? האם אפשר לפרש את התורה באופן שמגדיר חלק מעקרונותיה כחשובים מן האחרים? האם תורת העיקרים היא תוצר של צמיחה יהודית או פרי המפגש עם הדתות האחרות? חלק גדול מהשאלות המלוות את ספרות העיקרים רלוונטיות לחינוך המודרני. עד כמה יש לחנך למעשים או לאמונות? האם ניתן לחייב אמונה? האם קיים ביהדות חופש מחשבה? הקורס מתעתד לעסוק בשאלת העיקרים בראשיתו מן הזווית העיונית דיסציפלינרית, ובהמשכו בהשתמעויות שיש לסוגיית העיקרים על החינוך בימינו.

עריכת כתבי הראי"ה והספר ראש מילין

שם המרצה: ד"ר מאיר מוניץ

שעור מחטיבת העת החדשה 1 ש"ש

הקורס מבקש לבחון את דרך הכתיבה המיוחדת ויוצאת הדופן של הראי"ה קוק ואת השלכותיה. השלכות אלה עומדות ביסוד ויכוח המתנהל בשנים האחרונות סביב

הדרך בה נערכו ופורסמו ספרי המחשבה של הראי"ה. ויכוח זה נוגע הן בשאלת דרך עבודתם ותפקידם של עורכי כתביו, הן בשאלת הפרסום של כתבי היד בשנים האחרונות, וכלה בשאלות כלליות יותר על הפרשנות הנכונה של תורת הראי"ה. בקורס תוקדש תשומת לב מיוחדת לספר ראש מילין, ותוצג הטענה שבספר זה - שלא זכה לתשומת לב רבה - טמון מפתח משמעותי להבנת תורת הראי"ה בכלל, ושאלות העריכה והפרשנות בפרט.

פרדס – הפרשנות הקבלית והחסידית

שם המרצה: ד"ר רון וקס

שעור מחטיבת חסידות 2 ש"ש

בספרות הקבלה והחסידות מצאנו דיונים מתודולוגיים, מתוכם ניתן לעמוד על דרכם הפרשנית של פרשנים אלו. בקורס נעסוק בסוגיות נבחרות העוסקות בשאלות וגישות הרמנוטיות, כפי שמעלים מחברים שונים: ספר הזוהר, ר' יוסף גיקטליה, רמח"ל, הבעש"ט, ר' נחמן מברסלב, ר' צדוק הכהן מלובלין ואחרים. מפאת רוחב היריעה, תתמקד המחצית הראשונה של הקורס בתורת הפרשנות הקבלית והמחצית השנייה בתורת הפרשנות החסידית.

פרשנות האגדה והגות

שם המרצה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור מחטיבת ימי הביניים 1 ש"ש

האגדה אשר נוצרה בתקופת התנאים והאמוראים, העסיקה את רבותינו הגאונים והראשונים. רוב הדיונים העקרוניים בנושא האגדה הם סביב מספר נקודות מרכזיות:

1. שאלת מטרתה של ספרות האגדה.
 2. שאלת סמכותה של האגדה (כשלעצמה ובהשוואה להלכה).
 3. כיצד להתייחס ולפרש אגדות תמוהות או אגדות מגשימות.
 4. אגדות המפרשות את המקרא ויחסן לפשוטו של מקרא.
 5. נסיון לסיווג ואפיון של הסוגים השונים האגדות והמעשיות שבתלמוד.
- הקורס יעסוק בעיקר בסוגיות אלו. תוך נסיון לאפיין ולשרטט את דרכם של הראשונים בפרשנות האגדה ובהגות הנלמדת ממנה.

פרשנות הרעיון המשיחי לאורך הדורות

שם המרצה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור מחטיבות ימי הביניים והעת החדשה 2 ש"ש

"...וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו..." (רמב"ם הלכות מלכים פרק יב).

שאלות העוסקות במשיח, בימות המשיח ובמשמעותם הדתית נדונו בהרחבה בהגות היהודית לדורותיה. הקורס יעסוק בגישות המרכזיות לרעיון המשיחי בהגות ימי הביניים, בפרשנות את המקרא ואת חז"ל. בהמשך נעסוק בגלגוליו של הרעיון המשיחי בעת החדשה. נראה כיצד מתפרשים מחדש הן המקרא והן טקסטים מימי הביניים, וכיצד המודלים הפילוסופי והקבלי משמשים בסיס להתפתחות לכיווני פרשנות חדשים.

ר' צדוק מלובלין - בין פרשנות לתמורה

שם המורה: ד"ר אביעזר כהן

שעור מחטיבת חסידות 2 ש"ש

רבי צדוק רבינוביץ הכהן מלובלין (תקפ"ג-תר"ס), אחד הוגים הבולטים ביותר בעולמה של החסידות, נולד בסביבה של מתנגדים לדרכה של החסידות. כבר בגיל צעיר התפרסם כתלמיד חכם מופלג. ר' צדוק נפגש עם רבי מרדכי יוסף מאיזביצה (=רמ"י) לאחר טלטלה משפחתית עזה. שנים ספורות לאחר מכן (שנת תר"ז-1847), קיבל על עצמו את רמ"י כרבו המובהק, אותו העריץ ללא גבול.

ברור לכל המעיין במשנת ר' צדוק כי תורתו מקיימת זיקה תכנית הדוקה עם תורת רבו, ועל כן כל המבקש לעסוק במשנתו, עליו להידרש לתורת רמ"י. והנה עיון בספרי ר' צדוק מעלה כי שמו של רמ"י איננו מוזכר בהם כלל. יתרה מזאת, ר' צדוק מתעלם לחלוטין מקיומו של ספרו של רבו, ספר מי השלוח. בכתביו הרבים של רבי צדוק, ספר הדרושים מי השלוח איננו מוזכר בשמו, שלא לומר עיסוק או הפניה אליו, כל זאת למרות שהספר (ח"א) נדפס בשנת 1860, ואילו ר' צדוק נפטר רק 40 שנה אח"כ (1900).

מטרת הקורס לעסוק בעיקרי הרעיונות הדתיים המופיעים בכתבי רבי צדוק על רקע הגותו של רבו, זאת במטרה לזהות את השינויים שבין תורת הרב ותורת התלמיד.

שיח בין הפסיכולוגיה והפילוסופיה היהודית

שמות המרצים: ד"ר שלמה ישי, ד"ר שמעון כהן

שעור יישומי 1 ש"ש

התפתחותה של הפסיכולוגיה המודרנית במאה ה-20 והמקום המרכזי שאותו היא תופסת בתרבות האנושית, ובמקביל אליה התפתחותה של המחשבה היהודית בעת החדשה, יצרו מוקד לנקודות של מפגש, עימות ושיח חדשים בין שני התחומים. למרות שדיסציפלינות אלו התפתחו בנפרד, נוצר ביניהן דו שיח ההולך ומתפתח בעשורים האחרונים. צמיחתם של הוגי דעות אשר גדלו בתוך עולם היהדות המסורתי, אך רכשו גם השכלה וחינוך נרחבים בשדות התרבות המערבית, תרמה אף היא לתהליכים אלו.

מטרות הקורס:

1. להציג בפני הלומד בדרך של דו-שיח מספר סוגיות מרכזיות שבהן מתרחשים מגע, עימות והפריה הדדית בין הדיסציפלינות.
2. עיסוק ביחסים האפשריים בין סוגיות מרכזיות ורלוונטיות אלו ובין עולמו של האדם הדתי המודרני.
3. פיתוח יכולתו של המחקר להעמיק בסוגיות אלה ולהציג בפני תלמידיו את העושר הרוחני הרב הגלום בהן, בצד יסודות המערערים על אופני הקיום הדתי.

שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שיעור תשתית 1 ש"ש

הקורס מיועד לתלמידי מוסמך המעוניינים להעשיר את הידע שלהם בתחום התאורטי שעומד בבסיס המחקר האיכותני, ו/או לערוך מחקר באמצעות שיטות מחקר איכותניות. במושג 'מחקר איכותני' נכלל מגוון גדול של עמדות פילוסופיות ופוליטיות, כלים לאיסוף חומר ואין ספור וריאציות לניתוח, לפרשנות ולאופני ייצוג (כתיבה). כהגדרה ראשונית של התחום, מחקר איכותני מאופיין בגישה פרשנית הבוחנת תופעות בהקשרן, מתוך ניסיון להבין או לפרשן במונחים של המשמעויות הניתנות להן על ידי האנשים החווים אותן. מחקר איכותני כולל איסוף ולימוד של מגוון של חומרים אמפיריים – ניתוחי מקרה, התנסות אישית, אינטרוספקציה, סיפורי חיים, ראיונות, תצפיות וטקסטים, כולל טקסטים ויזואליים.

שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור יישומי 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים – המקרא ואגדות חז"ל – למקור השראה לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונוכחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי.

תורת העיקרים – הגות וחינוך

שם המרצה: פרופ' שלום רוזנברג

שעור מחטיבת ימי הביניים 1 ש"ש

סוגיית עיקרי האמונה מלווה את ספרות המחשבה מימי הרמב"ם ואילך, והיא התפתחה סביב פרשנות המשנה במסכת סנהדרין 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. הספרות שנכתבה סביב שאלת העיקרים עוסקת בשאלות מהותיות כגון: מהם עיקרי היהדות? האם ניתן לחייב אמונה? האם אפשר לפרש את התורה באופן שמגדיר חלק מעקרונותיה כחשובים מן האחרים? האם תורת העיקרים היא תוצר של צמיחה יהודית או פרי המפגש עם הדתות האחרות?

חלק גדול מהשאלות המלוות את ספרות העיקרים רלוונטיות לחינוך המודרני. עד כמה יש לחנך למעשים או לאמונות? האם ניתן לחייב אמונה? האם קיים ביהדות חופש מחשבה? הקורס מתעד לעסוק בשאלת העיקרים בראשיתו מן הזווית העיונית דיסציפלינרית, ובהמשכו בהשתמעויות שיש לסוגיית העיקרים על החינוך בימינו.

תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה

שם המרצה: ד"ר שמואל ויגודה

שיעור תשתית 1 ש"ש

כל הלומד או מלמד מקורות ישנים וחדשים, עוסק בפרשנות של טקסט. קורס זה נועד לבחון את משמעותו של מושג הפרשנות: מדוע טקסט מצריך פרשנות, ועל סמך מה אנחנו מייחסים לטקסט משמעות מסוימת? נסקור את הגישות השונות שהוצעו בהגות המודרנית

על-מנת להתמודד עם שאלת הפרשנות, ונבחן את פרשנותם של חז"ל ושל הפרשנים היהודיים לדורותיהם לאור הגישות הפילוסופיות להבנת המעשה הפרשני.

הוראת תורה שבעל פה

בגישה רב תחומית

הוראת תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית

"ונראה לרבנו תם דאנו שעוסקין בתלמוד בבלי דיינו, כי הוא בלול במקרא במשנה ובתלמוד..." (תוספות עבודה זרה יט ע"ב).

התלמוד הבבלי 'בלול' במקרא משנה ותלמוד, אבל הוא בלול לא רק בהם. תלמוד זה הוא חיבור מרובה פנים, שעל מנת ללמוד וללמדו יש להיעזר במגוון תחומים ומקצועות: ידע לשוני – על מנת להבין לעומקן את העברית החז"לית ואת הארמית הבבליית; הבנה של דרכי מדרש הפסוקים; הבנה של הרקע ההיסטורי שבו נוצר חיבור זה; הבנת הראליה התלמודית – הן בתחום הממצא החומרי-ארכיאולוגי, והן בהבנת דרכי ההתנהגות ואורחות החיים של העת העתיקה; עיון הגותי בשאלות הנידונות בסוגיות אגדה; הבנת חוק ומשפט על מנת ללבן את סוגיות ההלכה החמורות שבו.

לאור כל זאת, מטרת התכנית היא להקנות למורים ולר"מים ידע ומיומנות במגוון התחומים המשיקים למשנה ולתלמוד, בנוסף על העמקה בדרכי לימודו והוראתו.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות. ניתן להשלים את הלימודים ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. החל משנת תשע"ב ניתן יהיה להשלים את לימודי השנה השניה בקורסי קיץ ובקורסים מקוונים.

שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות. ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית

- א. חטיבת לימודי תשתית בחינוך ובהוראה (4 ש"ש).
 - ב. חטיבת לימודים דיסציפלינריים בתחומי דעת שונים (10 ש"ש).
 - ג. חטיבת לימוד בדרכי הוראת תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית (8 ש"ש).
- יש לכתוב עבודה סמינריונית אחת באחד הקורסים הסמינריים שנלמדו, וכן יש לכתוב עבודת גמר יישומית על בסיס שיעור אינטגרטיבי בחטיבה היישומית. בכתיבת עבודות אלו יש להיעזר בכלים שנרכשו במהלך הלימודים.

תנאי קבלה:

- א. תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. ותעודת הוראה.
 - ב. בוגרי החוג לתושבע"פ או אחד המקצועות המשיקים אליו, בציון ממוצע 80 ומעלה.*
 - ג. ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
 - ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון באנגלית (ציון 70 ומעלה).
 - ה. ריאיון קבלה.**
- * תלמידים שאין להם רקע מספיק במקצוע תושבע"פ יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.

ההרשמה. טופס קבלת לאחר יישלח לריאיון הזימון **

תושבע"פ – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	חטיבה	מספר הקורס
שעור רביעי	ישראל בעמים: שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד	א	ד"ר חנן בירנבוים	ת"ד	460
15:40 – 14:20	ספרות חז"ל בהקשרה ההיסטורי	ב	ד"ר חנן בירנבוים	ת"ד	461
שעור חמישי	נשים במצוות ובחברה - ממדרשי ההלכה ועד לספרי הפוסקים – א'	א	הרב ד"ר אברהם שמאע	ת"ד	402
17:20 – 16:00	נשים במצוות ובחברה - ממדרשי ההלכה ועד לספרי הפוסקים – ב'	ב	הרב ד"ר אברהם שמאע	ת"ד	462
שעור ששי	הלכה ואגדה במסכת ברכות - משנה, תוספתא, בבלי וירושלמי	א	הרב ד"ר אברהם וולפיש	ת"ד	463
19:00 – 17:40	קריאה דיאלוגית במדרש ואגדה-היבטים פרשניים וחינוכיים	ב	ד"ר אביעזר כהן	הוראה	464

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	חטיבה	מספר הקורס
שעור ראשון	ראליה תלמודית: עיון במקורות ובממצאים ארכיאולוגים	א	ד"ר חגי משגב	ת"ד	465
10:20 – 9:00	מחשבת ההלכה – עיונים בספרות השו"ת	ב	ד"ר תמיר גרנות	ת"ד	466
שעור שני	סדנה מתקדמת בהוראת תלמוד	א	ד"ר עוזי פוקס	תשתית	467
11:55 – 10:35	סדנה מתקדמת בהוראת תלמוד	ב	ד"ר שלמה ישי	תשתית	468
	פשוטי המקראות, כיתות בית שני והלכת חז"ל	א	הרב ד"ר יואל בן-נון	יישומי	410
	סדנה לכתובת עבודת גמר יישומית	ב	ד"ר עוזי פוקס	יישומי	469
שעור שלישי	המחקר התלמודי ושילובו בהוראה	א	ד"ר עוזי פוקס	הוראה	470
13:30 – 12:10	סוגיות תלמודיות: פרשנות, למדנות ומחקר	ב	ד"ר עוזי פוקס	הוראה	471

415	הוראה	יובל ריבלין	א	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	שעור רביעי
472	ת"ד	ד"ר יוסי מרציאנו	ב	פרשנות האגדה : בין פרשנות להגות	15:40 – 14:20
473	יישומי	הרב ד"ר יהודה ברנדס	שנתי	הוראת התלמוד בגישה רב תחומית	שעור חמישי 17:20 – 16:00
482	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	א	הרציונאל והעקרונות של ההוראה הרב תחומית	שעור שישי
483	תשתית	הרב ד"ר אברהם וולפיש	ב	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית	19:00 – 17:40
423	ת"ד	הרב ד"ר אברהם שמאע	א	פשוטו של מקרא ומדרשי ההלכה בספר שמות	
424	ת"ד	הרב יעקב מדן	ב	חטאיהם של גדולי האומה – מקראות ומדרשות	
425	ת"ד	ד"ר יצחק ברנד	1 ש"ש	תורה שבעל פה : היבטים משפטיים	קורסים מקוונים
426	ת"ד	ד"ר אברהם וולפיש	1 ש"ש	כיוונים במחשבת חז"ל	
427	הוראה	ד"ר יצחק ברנד	1 ש"ש	שימוש בכלים משפטיים בהוראת תושבע"פ	קורס קיץ

* מקרא לראשי התיבות של החטיבות: ת"ד – חטיבת תחומי דעת
הוראה – חטיבת דרכי הוראה
תשתית – חטיבת לימודי תשתית

תיאורי קורסים בתושבע"פ

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור תשתית 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ונבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

הוראת התלמוד בגישה רב תחומית

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור יישומי 2 ש"ש

הקורס יעסוק בסוגיות נבחרות בתלמוד, וידגים את אופני הלימוד והוראה האפשריים בהן. תיבחנה סוגיות בעלות מאפיינים שונים זה מזה: הלכה, אגדה, פלפול, מדרש. בכל סוגיה יושם דגש בהיבטים האופייניים לה ובדרכי הוראתה מתוך שימוש בכלים משפטיים, לשוניים פילולוגיים, היסטוריים והגותיים. בדרך כלל, המורים לתלמוד מורגלים בדרך לימוד אחת אותה קנו בימי לימודיהם בישיבה או באקדמיה, ודרך ההוראה שלהם מוגבלת. מכיוון שכך, הם מתקשים לגוון את דרכי ההוראה ולהתאים אותם לסוגים השונים של סוגיות שבהן הם נתקלים דרך הילוכם. מגמת הקורס תהיה להצביע על 'ארגז הכלים' המגוון העומד לרשותו של המורה לתלמוד והדרך להשתמש בו כדי ליצור עניין ורוחב דעת אצל לומד הגמרא.

הלכה ואגדה במסכת ברכות – משנה, תוספתא, בבלי וירושלמי

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

במסכת ברכות קיים חומר אגדי רב, החל מהמשנה והתוספתא ועד לדיונים של התלמוד הבבלי והירושלמי. בקורס הזה נעסוק בחומר האגדי של מסכת ברכות ונבחן דרכו סוגיות נכבדות בעולמם הרוחני של חכמי התלמוד. נלמד כלים להבנה ולניתוח של החומרים האגדיים המגוונים הנמצאים במסכת: דרשות, סיפורים, משלים, אמרות חכמה ודיונים

רעיוניים ותאולוגיים. ננתח את דרכי עריכתם של החיבורים השונים ואת התפקיד שממלא החומר האגדי בכל אחד מהם. נבחן היטב את הזיקה המורכבת בין החיבורים, כולל עיסוק בשאלות מתודולוגיות חשובות, וביניהן: האם התוספתא 'מפרשת' את המשנה או שמא יש לה סדר יום עריכתי ורעיוני משלה? מהן דרכי הפרשנות של החומר התנאי בתלמודים, וכיצד חכמי התלמוד נתנו ביטוי בפרשנותם ובדרכי עריכתם את תפיסת עולמם שלהם? נעמוד על הכלים הספרותיים והפרשניים המאפשרים ללומד להפיק מכל אחד מהחיבורים את המסרים והמשמעויות הטמונים בהן. כמו כן נעמוד על האופנים שבהם התלמוד קושר בין החומר האגדי לחומר ההלכתי הסמוך אליו ונדון במשמעויות העולות מהשילוב בין שני סוגי החומרים.

המחקר התלמודי ושילובו בהוראה

שם המרצה: ד"ר עוזיאל פוקס

שעור מחטיבת דרכי הוראה 1 ש"ש

השיעורים בקורס יסקרו את השאלות המרכזיות הנידונות במחקר התלמודי המודרני – בעיקר המחקר הפילולוגי-היסטורי, ואת הדרכים שבהן אפשר לשלב תובנות העולות ממחקר זה בהוראת התלמוד.

במהלך הקורס יכיר התלמיד את הכיוונים המרכזיים במחקר התלמודי המודרני: חקר הנוסח, חקר העריכה, השפעת ההקשר ההיסטורי והשוואה למקורות חז"ל מקבילים. הקורס יתן כלים בידי המורה לדעת כיצד, היכן ובאיזה מינון לשלב דיונים מן התחום ה'מחקרי', הן אגב הוראת סוגיות תלמוד הן בלימודי 'מבוא לתורה שבעל פה'.

הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שיעור תשתית 1 ש"ש

המחקר העיוני נוטה למיין את התופעות למקצועות שונים ולהתמחות בכל מקצוע בנפרד. ואולם, התופעות עצמן הן מורכבות. לכל נושא או סוגיה צדדים שונים שרק העיון הכולל והמשלב בהם יכול להבהירן לאשורן. למידה בין תחומית זו היא מטרתו של קורס זה. אין כמו המקרא ספר שהוא רב תחומי שלימודו מחייב היבטים מגוונים, כגון לשון וספרות, היסטוריה וארכיאולוגיה, ידיעת הארץ ולימודי המזרח הקדום ועוד ועוד. גם הספרות הבתר-מקראית וספרות האגדה חובקות עולם ופנים רבות להן. דרך משל, סיפור המבול מחייב עיון פרשני ספרותי אך גם עיון משווה בספרות המזרח הקדום; פרשת יעקב והכבשים מצריכה ידע בחוקי התורשה, וסיפור הדבר בשדה פלשתים אינו מובן ללא היכרות עם מחולל המחלה ודרכיו. כך הן גם המסורות הבתר-מקראיות וכאלו הם גם

מעשי החכמים לסוגיהם, משליהם, פתגמיהם וכלל יצירתם בסוגיות אלו ואחרות נעסוק במהלך הקורס

ישראל בעמים – שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד

שם המרצה: ד"ר חנן בירנבוים

שיעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד הם תקופת הגיבוש של ספרות חז"ל ומסורתה בתחומי ההלכה והאגדה. הקורס יעסוק בפרשיות מרכזיות בתולדות עם ישראל בארץ ובתפוצות, משלהי ימי בית שני ועד לראשית כיבושי האסלאם. השיעור יעסוק במאורעות מדיניים מרכזיים, וכן ינתח התפתחויות בתחומי החברה, הדת והתרבות היהודיים.

כיוונים במחשבת חז"ל – שיעור מקוון

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שיעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

'מחשבת חז"ל' הוא מקצוע המבקש לעמוד באופן שיטתי על הגותם של חכמי המשנה, התלמוד והמדרשים לגבי שאלות פילוסופיות, רוחניות וערכיות מרכזיות. הבעיה המרכזית בבסיס מקצוע זה היא בכך שחז"ל לא ביטאו את מחשבותיהם בסוגיות הללו בשפה ההגותית-הפילוסופית המוכרת. אשר על כן שאלות מתודולוגיות כבדות-משקל מלוות את מאמצינו של החוקרים לאתר מקורות תלמודיים בעלי מטען 'מחשבתי' ולפרשם. ספרו המונומנטלי של אפרים אלימלך אורבך, חז"ל – פרקי אמונות ודעות, הוא דוגמה למופת של גישה פילולוגית-היסטורית, אך בעקבותיו קמו חוקרים אשר ביקרו חלק מהנחות העבודה שלו וטענו שיש להחליפן או להוסיף עליהן כלי מחקר אחרים.

אחד המוקדים של הקורס יעסוק בשאלת ההיסטוריות של אגדת חז"ל. נוסף על כך נבחן את תרומתם של כלי מחקר השאולים מתחומים שונים: ההיסטוריה של עם ישראל וחקר התרבויות, ספרות, אנתרופולוגיה ותולדות הפילוסופיה. בין השאר נבחן אם הגישות השונות סותרות זו את זו או עשויות להפרות זו את זו.

במסגרת הקורס התלמיד יכיר את השאלות המרכזיות של תחום מחשבת חז"ל ואת הדרכים להתמודד אתן, יפתח כלים ביקורתיים ויצירתיים בלימוד מקורות ובבחינת פירושים שהוצעו להם, יכיר את הדרכים שהמחקר מתפתח ובוחן את דרכו ויעמוד על הערך של עיון רב-תחומי בלימוד מחשבת חז"ל.

מחשבת ההלכה – עיונים בספרות השו"ת

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

בשיעור זה נלמד להכיר את המאפיינים המיוחדים של הכתיבה ההלכתית בספרות השו"ת ואת ההבדלים והמתחים הקיימים לעתים בינה לבין ספרות הפסקים השיטתית, מחד גיסא; והספרות הפרשנית - מאידך גיסא. במהלך הקורס נלמד כמה עשרות תשובות מגדולי הפוסקים, ונעסוק בשני נושאים עיקריים. הראשון, הבנה של הכתיבה ההלכתית גופה, כלומר: כללי ההגיון שלה, דרכי הפרשנות, והרטוריקה האופיינית לספרות השו"ת. השני, סוגיות של מחשבת ההלכה ומטא-הלכה העולות מתוך התשובות. נדון בעז"ה במספר סוגיות כגון: מעמדם של היגדים הלכתיים, אמת הלכתית ואמת מדעית, התגלות והלכה, פלורליזם והלכה, מעמדו של המוסר, אובייקטיביות וסובייקטיביות ועוד.

סדנה מתקדמת בהוראת תלמוד

שם המרצה: ד"ר שלמה ישי וד"ר עוזיאל פוקס

שיעור תשתית 2 ש"ש

שנה א'

הסדנה תעסוק בשיפור יכולות ההוראה של המורים לתלמוד. במסגרתה נעסוק בהיבטים השונים של ההוראה בכלל ושל הוראת התלמוד בפרט: מטרות ההוראה, בחירת חומרי למידה, קשיים בהוראת תורה שבעל פה, גיוון דרכי הלמידה, שיפור דרכי ההוראה. תלמוד חלק מן הלימודים יתנהל במתכונת של הרצאות, חלק אחר במתכונת של הרצאת עמיתים – שתיבחן על ידי משתתפי הסדנה, ומרכיב נוסף יהיה צפייה במורים בעלי סגנונות הוראה שונים. בין השאר ננתח שיעורים מתוך התבוננות בצילומים של שיעורים. במהלך השיעור נעסוק במטרות הוראת התלמוד, בבחירת חומרי הלמידה, בגיוון דרכי הלמידה, בשאלות הכרוכות לניהול הכיתה, בשיפור ההרצאה ובלמוד החשיבות של שפת הגוף.

סוגיות תלמודיות: פרשנות, למדנות ומחקר

שם המרצה: ד"ר עוזיאל פוקס

שעור מחטיבת דרכי הוראה 1 ש"ש

הקורס יעסוק בניתוחן של סוגיות תלמודיות מתוך השוואה בין שתי גישות לימוד: גישה מסורתית – ובה נעיין בדיוני ראשונים ואחרונים אודות שאלות פרשניות והלכתיות וגישה מחקרית – ובה נעיין בדרכים שבהם נידונות סוגיות אלה במחקר התלמודי המודרני.

במהלך הקורס נעמוד על נקודות הדמיון והשוני בין הגישות. כמו כן, נעמוד על האפשרויות ליישומן של הגישות השונות במהלך ההוראה.

ספרות חז"ל בהקשרה ההיסטורי

שם המרצה: ד"ר חנן בירנבוים

שיעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

ספרות חז"ל משופעת ברמיזות ישירות או עקיפות לאירועים ולתהליכים היסטוריים שהתרחשו הן בימי הבית השני והן בתקופת המשנה והתלמוד.

הקורס יעסוק בכמה סוגיות מרכזיות בתולדות עם ישראל בימי הבית השני ובתקופת המשנה והתלמוד, ובעיקר בסוגיות שיש להן הד בספרות חז"ל. הנושאים השונים ייבחנו דרך מקורות מן הספרות התלמודית ומחוצה לה. בין השאר תיבחנה גם השאלות המתודולוגיות הכרוכות בשימוש בספרות חז"ל כמקור היסטורי. בין השאר נעסוק בשאלת יחס חז"ל לחשמונאים, ביציאת ריב"ז מירושלים, ביחס חז"ל למרד בר-כוכבא.

פשוטו של מקרא ומדרשי ההלכה בספר שמות

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם שמאע

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

הקורס יעסוק בפרשיות הלכתיות נבחרות מספר שמות, יבחן את פשוטו של המקרא בעקבות פרשנים ראשונים ואחרונים, וכן יבחן את קריאתן המדרש-הלכתית של פרשות אלה. השיעור יעמוד על ייחודה של הקריאה המדרשית, שונותה מן הפשט ואף סתירותיה עמו, סיבותיה ומגמותיה, דרכי הדרש שבה ועוד. ייבחרו פרשיות שבכוחן יהיה לייצג מגוון רחב ככל הניתן של תופעות.

פשוטי המקראות, כיתות בית שני והלכת חז"ל

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן נון

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית 1 ש"ש

לימוד מקרא כפשוטו בדורות האחרונים עוקף בדרך כלל את המאבק הגדול בין כיתות בית שני לבין הלכת חז"ל בהבנת התורה. הקורס יתמודד עם שאלות הפשט והדרש לאורה של מחלוקת זו אשר תפשה מקום מרכזי בחיי הבית השני מאז ימי החשמונאים ועד לחורבן. במהלך הקורס נעמוד על סוגיות מרכזיות בספרות חז"ל אשר מוסברות בצורה מלאה על ידי תעודות קומראן. מכאן נחזור אל כוונתם של חז"ל ויחסם אל פשוטי המקראות.

קריאה דיאלוגית במדרש ובאגדה - היבטים פרשניים והגותיים

שם המרצה: ד"ר אביעזר כהן

שעור מחטיבת דרכי הוראה 1 ש"ש

השיעור יעסוק בהכרת דתיות בעלת אופי 'דיאלוגי', כלומר הכרה המציגה עשייה אשר מקורה בהקשבה ובפנייה לאחר. מתיחות זו מובלטת במקורות העוסקים במעשים שמקורם פנימי, אך עומדים במנוגד לנקודת המבט של החוק, זה התובע ציות אחיד ומחייב לכל.

מתיחות זו, בין החובה לציית לחוק ובין השאיפה לפעול מתוך 'הלב', היא מרכיב חשוב ביחסי ההלכה והאגדה בעולמם של החכמים, אך ניתן לומר כי עד עתה שררה כמעט התעלמות מוחלטת ממנו במחקר.

יתברר לנו במהלך הקריאה בסיפור האגדה כי לא פעם ההבחנה בין מצוות שבין אדם לחבירו לבין מצוות שבין אדם למקום מטושטשת לחלוטין, הואיל ו"פתיחת הלב" איננה מצב של התכוונות לקבלה של משהו או משהו מסוים. "פתיחת הלב" היא ה"קבלה בברכה" של כל מה ש"הינף החיים" מביא אלינו כשהכל למעשה הוא עניין אחד בשורשו: הפתיחות כלפי כל מה שקורא לנו לדו-שיח עימו.

הצגה זו של סיפורים בעלי מגמה דיאלוגית מספרות חז"ל איננה מכוונת לטעון שהמגמה השלטת בספרות זו תואמת את דרך החשיבה הדיאלוגית. מטרת השיעור היא להציע כי אכן קיימת בספרות חז"ל גם מגמה דיאלוגית ברורה, שהשפיעה ללא ספק על מגמות דומות בספרות החסידית המאוחרת (הבעש"ט ותלמידיו).

בין השאר נבחר את החשיבות של דרך זו בלימוד תורה ובפיתוח עולמם של התלמידים. השיעור יראה כי תודעה זו לא רק מחוללת תמורה עמוקה בעולמו הרוחני של הפרט, אלא מחוללת שינוי בסביבה: קרי יצירת עולם של סבלנות. סבלנות היא נקיטת קו פנימית של אחריות כלפי הכל, של 'פתיחת הלב' בקשב אמיתי כלפי כל תופעה, ורק כך ניתן לחיות בדיאלוג עם השונה, כל שונה! בהיותה יוצרת מערכת יחסים חדשה עם ה'חוץ', היא מהווה בסיס לעמדה חינוכית אחרת. בכך הקורס יעמוד בזיקה ישירה עם אותם מחקרים העוסקים ב"חינוך כחוויה קיומית", ובכך יציע דרך של תרגום הגות הפילוסופיה-הדיאלוגית למשנה רוחנית-חינוכית.

ראליה תלמודית: עיון במקורות ובממצאים ארכיאולוגיים

שם המרצה: חגי משגב

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

הקורס יעסוק במגוון של נושאים העולים מתוך ספרות חז"ל, שחיבורם למציאות ההיסטורית, הגיאוגרפית והארכיאולוגית מאפשר הבנה עמוקה ונכונה יותר בלימוד והוראה.

במסגרת הקורס יכירו התלמידים את הצורך בלימוד הריאליה התלמודית, תוך הצגת דוגמות בנושא והענקת כלים בסיסיים לעיסוק בכך במהלך הלימוד וההוראה. בין השאר נעסוק בממצאים ארכיאולוגיים ובמצאים כתובים מימי הבית השני ומתקופת המשנה והתלמוד.

שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור מחטיבת דרכי הוראה 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים – המקרא ואגדות חז"ל – למקור השראה לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונכחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי.

שימוש בכלים משפטיים בהוראת תורה שבעל פה (קורס קיץ)

שם המרצה: הרב ד"ר יצחק ברנד

שיעור מחטיבת דרכי הוראה 1 ש"ש

התלמוד עוסק בחלקו הארי בסוגיות משפטיות. עם זאת, אנו ניגשים להוראתו, במקרים רבים, מתוך התעלמות מנקודת המבט המשפטית. במהלך הקורס נציע כלים משפטיים שונים שעשויים לסייע בידינו בהבהרתן של סוגיות שונות – הן בהוראה והן בלימוד. נלמד סוגיות שונות, בעיקר בתלמוד, ובמהלכן יוצעו הכלים המשפטיים (תנאי להשתתפות בקורס: סיום הקורס 'תורה שבעל פה: היבטים משפטיים').

תורה שבע"פ: היבטים משפטיים (קורס מקוון)

שם המרצה: הרב ד"ר יצחק ברנד

שיעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

תורה שבעל פה עוסקת בחלקה המשמעותי בסוגיות משפטיות. עם זאת, דרך כלל אין דנים בסוגיות אלו מתוך גישה תורת-משפטית, אף שזכתה לפיתוח משמעותי בתחום המשפט. קורס זה מציע שימוש בגישה זו ביחס לתורה שבעל פה. כך מתאפשרת בחינה מחדש של מבנה ההלכה ומוסדותיה.

